

ภาวะสังคมไทย

ไตรมาสสามปี 2557

Social Situation and Outlook

ประเด็นหลัก

- การจ้างงานลดลงร้อยละ 1.8 อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.84 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับร้อยละ 0.77 ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว แรงงานมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย 44.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมค่าล่วงเวลาและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นที่หักด้วยเงินเพื่อแล้วเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันปีที่แล้วร้อยละ 9.2
- ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.0 สะท้อนจากร้อยละ 10.7 และ 8.8 ในไตรมาสแรกและไตรมาสที่สองที่ผ่านมาตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.8 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.7 ต่อสินเชื่อรวม บัตรเครดิตและสินเชื่อภายใต้การกำกับผิวนัดชำระหนี้ยังเพิ่มขึ้นสูงต่อเนื่อง
- การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง แต่ต้องเฝ้าระวังโรคปอดอักเสบ โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคมือ เท้า ปาก ซึ่งพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอีโบบลา ซึ่งยังแพร่ระบาดในวงกว้างในประเทศกินี ไลบีเรีย และเซียร์ราลีโอน
- คดีอาญาโดยรวมลดลง ขณะที่การใช้ความรุนแรงในการทวงหนี้ในระบบ และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวยังปรากฏอยู่
- ช่วงเทศกาลปีใหม่ 2558 ที่จะถึงนี้ ควรเร่งรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้ความรู้ในพฤติกรรมเสี่ยง “เมา-ง่วง ไม่ขับ ใช้ความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด” จัดให้มีศูนย์รณรงค์การลดอุบัติเหตุและบริหารจัดการจราจร เพื่อสร้างความปลอดภัย ลดการสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรทางบก

บทความพิเศษเรื่อง

“โอกาสการพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียน”

การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเป็นการลงทุนที่มีผลตอบแทนสูง แต่เด็กวัยเรียนที่ควรอยู่ในระบบการศึกษา 6-8 แสนคนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนและได้เรียนแต่ออกจากระบบการศึกษาก่อนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและกว่า 1 แสนคนที่อ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้ รวมทั้งขาดทักษะที่สามารถต่อยอดการทำงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้นทุนชีวิตยังอ่อนแอ ในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและหลุดจากระบบการศึกษาควรจัดทำข้อมูลเพื่อหากลุ่มเป้าหมาย เพิ่มช่องทางและทางเลือกการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยยกระดับคุณภาพครู วางแผนการผลิตนักเรียนให้ตรงความต้องการของตลาด และส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สารบัญ

ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ	1
บทความพิเศษ	17

ส่วนแรก: ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ

- การจ้างงานลดลงร้อยละ 1.8 อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.84 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับร้อยละ 0.77 ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว แรงงานมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย 44.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมค่าล่วงเวลาและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นที่หักด้วยเงินเพื่อแล้วเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันปีที่แล้วร้อยละ 9.2
- ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์เท่ากับ 3,396,048 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.0 ชะลอตัวลงจากร้อยละ 10.7 และ 8.8 ในไตรมาสแรกและไตรมาสที่สองที่ผ่านมาตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.8 และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.7 ต่อสินเชื่อรวม บัตรเครดิตและสินเชื่อภายใต้การกำกับค้ำประกันหนี้เกิน 3 เดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 48.9 และ 28.1 ตามลำดับ
- ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลงร้อยละ 19.9 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคปอดอักเสบ ไข้หวัดใหญ่ และมือ เท้า ปาก ซึ่งพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้น ผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่อัตราการเข้าถึงบริการอยู่ในระดับต่ำ ผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว เศรษฐกิจ และการเจ็บป่วยเรื้อรัง
- คดีอาญาโดยรวมลดลงร้อยละ 17.5 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 ขณะที่การใช้ความรุนแรงในการทวงหนี้ในระบบ และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวยังปรากฏอยู่
- อุบัติเหตุจากรถทางบกลดลงร้อยละ 5.9 ผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 21.2 สาเหตุจากขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ขณะที่ในช่วงเทศกาล “เมาแล้วขับ” ยังเป็นสาเหตุอันดับต้นของการเกิดอุบัติเหตุ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในเทศกาลปีใหม่ 2558 ที่จะมาถึง จึงควรเร่งสร้างความตระหนักและรณรงค์ “เมา ง่วง ไม่ขับ-ใช้ความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด” และให้มีศูนย์รณรงค์การลดอุบัติเหตุและบริหารจัดการจราจร
- ในปี 2556 มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ 368,314 ตัน มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์มากกว่า 20 ล้านเครื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี ขณะที่ปัจจุบันยังขาดสถานที่กำจัดที่ได้มาตรฐานและมีการดำเนินงานอย่างถูกต้อง การป้องกันขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และต่อสุขภาพ ทำได้โดยใช้หลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle)

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสาม ปี 2557

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)						การเปลี่ยนแปลง (%YOY)											
	2556			2557			2556						2557					
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
กำลังแรงงานรวม	39.1	39.5	39.5	39.4	38.5	38.4	38.8	1.0	0.7	-0.9	-1.0	-1.7	-2.6	-1.7				
1. ผู้มีงานทำ	38.5	38.9	39.1	39.1	37.8	37.8	38.4	1.3	0.9	-1.2	-1.3	-1.8	-2.8	-1.8				
(การทำงานต่ำกว่าระดับ)*	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	11.6	-26.9	8.6	-2.7	-29.4	-7.0	-25.2				
1.1 ภาคเกษตร	13.9	15.1	16.4	16.3	12.0	12.4	13.5	1.2	0.5	-1.7	-0.4	-13.7	-17.9	-17.5				
1.2 นอกภาคเกษตร	24.6	23.8	22.7	22.8	25.8	25.4	24.9	1.4	1.1	-0.8	-1.9	4.8	6.8	9.6				
- อุตสาหกรรมการผลิต	5.6	5.4	5.4	5.3	6.4	6.3	6.3	1.1	-1.3	2.5	0.9	13.9	17.7	16.9				
- ก่อสร้าง	2.8	2.7	2.3	2.3	2.4	2.4	2.1	6.0	5.6	-3.2	-1.4	-14.8	-13.0	-6.6				
- ค้าส่งค้าปลีก	6.3	6.1	5.7	5.9	6.4	6.1	6.1	3.5	2.3	-1.2	-3.7	0.8	0.7	6.8				
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.4	2.4	2.2	2.2	2.6	2.6	2.5	4.4	7.2	-6.0	-6.4	7.8	7.7	16.4				
- การขนส่งเก็บสินค้า	1.0	0.9	0.9	1.0	1.2	1.2	1.2	6.4	3.7	-6.4	6.1	19.1	28.7	28.6				
- การศึกษา	1.3	1.2	1.1	1.2	1.2	1.2	1.1	1.4	-0.1	-4.1	-4.2	-8.2	0.5	-0.8				
- อื่นๆ	5.2	5.1	5.1	5.0	5.6	5.7	5.5	-5.1	-3.0	1.5	-1.4	9.7	10.2	8.2				
2. จำนวนผู้ว่างงาน	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3	0.9	-13.7	32.4	36.1	21.6	32.0	6.9				
อัตราการว่างงาน(%)	0.72	0.74	0.77	0.65	0.89	1.00	0.84											
3. แรงงานนอกฤดูกาล	0.3	0.3	0.05	0.1	0.3	0.2	0.06	-23.1	-3.5	44.5	51.7	-10.7	-15.1	28.6				
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน(%)	0.9	0.7	0.1	0.3	0.8	0.6	0.2											
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอกชน)	46.2	48.0	47.3	46.8	44.7	47.6	47.8	-0.8	-0.9	-2.2	-3.7	-3.1	-0.9	0.9				
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (ทุกสถานภาพ)	43.8	44.7	44.5	43.9	44.3	44.9	44.9	-0.8	-0.9	-2.7	-3.8	-2.4	-1.0	0.9				
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า10ชม.**	0.9	0.8	0.5	0.7	0.9	0.6	0.4	-12.7	-1.7	64.3	40.6	-6.6	-19.4	-20.1				
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.04	43.6	-33.8	45.8	65.5	-57.7	-14.3	-32.1				
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	0.8	0.7	0.4	0.6	0.8	0.6	0.4	-19.1	3.8	67.1	37.0	3.6	-19.9	-18.5				
5.2 ผู้ทำงานน้อยกว่า35ชม.**	8.0	6.5	6.3	6.3	7.9	5.7	5.1	-0.4	-3.9	0.6	1.7	-1.5	-7.0	-17.9				
- ต้องการทำงานเพิ่ม	0.4	0.3	0.3	0.3	0.1	0.2	0.1	11.6	-26.9	8.6	-2.7	-29.4	-17.5	-25.2				
- ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม	7.6	6.2	6.0	6.0	7.6	5.5	4.9	-1.0	-2.5	0.2	2.0	-0.04	-12.3	-18.5				
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม.ขึ้นไป	26.5	28.3	28.3	28.3	25.9	28.0	28.9	1.0	1.3	-2.9	-3.3	-2.1	-1.0	2.2				
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม.ขึ้นไป	11.5	12.2	11.3	10.6	9.1	9.6	10.3	-5.3	-5.1	-15.5	-21.9	-20.9	-20.7	-9.4				
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง	0.5	0.4	0.1	0.2	0.4	0.3	0.1	-9.7	-12.3	45.2	58.2	-25.7	-14.9	-4.2				
อัตราการว่างงานแฝง(%)	1.3	0.9	0.3	0.5	1.0	0.8	0.03											

หมายเหตุ: * ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์** และต้องการทำงานเพิ่ม และผู้รอฤดูกาล อัตราการว่างงานแฝง = ผู้ว่างงานแฝง/กำลังแรงงาน ** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

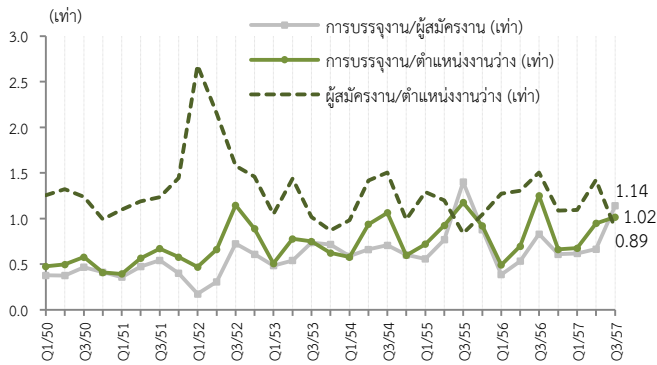
การจ้างงานลดลง อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น แต่รายได้ยังเพิ่มขึ้น

ในไตรมาสที่สามปี 2557 ผู้ว่างงานเท่ากับ 326,616 คน อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.84 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราการว่างงานร้อยละ 0.77 ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว โดยการว่างงานของกลุ่มที่เคยทำงานมาก่อนมีจำนวน 171,117 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.6 สอดคล้องกับการเอาประโยชน์ทดแทนในกรณีการว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 หรือมีจำนวน 144,939 คน โดยเป็นการเลิกจ้างจำนวน 15,968 คน และลาออกจำนวน 128,971 คน สำหรับการว่างงานในกลุ่มผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อนลดลง มีจำนวน 155,499 คน หรือลดลงร้อยละ 0.5

การชะลอตัวทางเศรษฐกิจส่งผลให้ผู้ประกอบการยังคงชะลอการขยายกิจการและการจ้างงาน ชี้ให้เห็นจากการบรรจุงานและตำแหน่งงานว่างในไตรมาสที่สามยังลดลงต่อเนื่องร้อยละ 26.1 และ 9.0 ตามลำดับ สำหรับผู้สมัครงานลดลงร้อยละ 46.1 ส่วนหนึ่งเนื่องจากแนวโน้มทำงานอิสระ (ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มียู่อจ้าง) และโอกาสในการศึกษาต่อมีมากขึ้น

สำหรับการมีงานทำในไตรมาสที่สามปี 2557 ผู้มีงานทำจำนวน 38,420,993 คน ลดลงร้อยละ 1.8 ผู้มีงานทำภาคเกษตรลดลงร้อยละ 17.5 หรือเป็นจำนวนลดลง 2,868,671 คน จากช่วงเดียวกันปีที่แล้ว ส่วนหนึ่งเนื่องจากในหลายพื้นที่ประสบ

แผนภาพ 1 สถานการณ์ตลาดแรงงาน

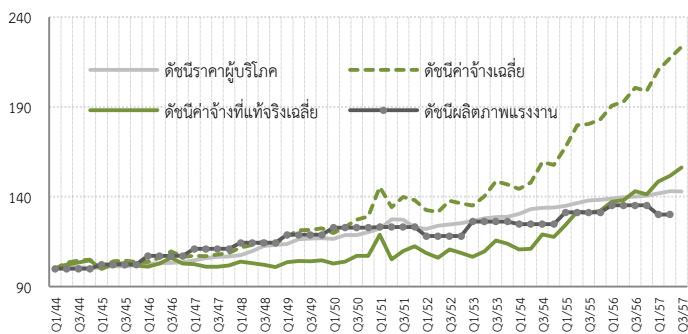
ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ตาราง 2 ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

ผู้ประกันตน ทดแทน	2556					2557		
	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
รวม (คน)	525,762	128,702	144,838	134,736	117,486	135,894	165,612	144,939
ลาออก	452,482	107,452	127,331	117,475	100,224	118,397	148,257	128,971
เลิกจ้าง	73,280	21,250	17,507	17,261	17,262	17,497	17,355	15,968
รวม (%)	-2.4	-19.3	4.0	10.3	-0.2	5.6	14.3	7.6
ลาออก	2.0	-10.1	6.6	11.4	0.8	10.2	16.4	9.8
เลิกจ้าง	-22.7	-46.7	-11.9	3.6	-5.8	-17.7	-0.9	-7.5

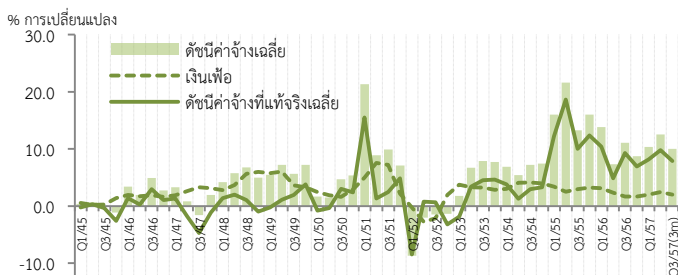
ที่มา: กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

แผนภาพ 2 ดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย และดัชนีราคาผู้บริโภค

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สศช., สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 การเปลี่ยนแปลงค่าจ้าง และเงินเฟ้อ

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาวะขาดฝน และเกิดภาวะน้ำท่วมในบางพื้นที่ ทำให้ไม่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมทางการเกษตร รวมถึงความไม่มั่นใจต่อราคาพืชเกษตร ทำให้เกษตรกรลดพื้นที่ทำการเกษตรส่งผลให้การจ้างงานลดลง ขณะที่การจ้างงานภาคนอกเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.6 หรือเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น 2,177,264 คน โดยเป็นการจ้างงานเพิ่มขึ้นทั้งในสาขาการผลิตร้อยละ 16.9 การขนส่งร้อยละ 28.6 การค้าปลีกค้าส่งร้อยละ 6.8 การโรงแรม ภัตตาคาร ร้อยละ 16.4 และภาคอสังหาริมทรัพย์ร้อยละ 6.5 ขณะที่ในภาคก่อสร้างการจ้างงานลดลงร้อยละ 6.6

จำนวนชั่วโมงการทำงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยเท่ากับ 44.9 ชั่วโมงต่อคนต่อสัปดาห์ เพิ่มขึ้นจาก 44.5 ชั่วโมงต่อคนต่อสัปดาห์ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 สาขาที่มีชั่วโมงทำงานลดลง ได้แก่ สาขาการเกษตร ก่อสร้าง ลดลงร้อยละ 1.5 และ 1.8 ตามลำดับ ขณะที่สาขาการผลิต บริการอื่นๆ มีชั่วโมงการทำงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 และ 0.3 ตามลำดับ แรงงานที่ทำงานในชั่วโมงทำงานปกติ (40–49 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.9 แต่แรงงานที่ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์มีจำนวนลดลงร้อยละ 9.4 สอดคล้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยังชะลอตัว และผู้ประกอบการพยายามปรับการทำงานให้อยู่ในช่วงเวลาปกติมากขึ้น

รายได้แท้จริงของแรงงานเพิ่มขึ้น ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมค่าล่วงเวลาและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นในช่วงไตรมาสสามปี 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ในภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 ขณะที่ภาคนอกเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.7 ทั้งนี้ ราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0 เทียบกับร้อยละ 1.7 ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว ทำให้ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่หักเงินเฟ้อแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2 สำหรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำยังคงอยู่ที่ 300 บาทต่อคนต่อวัน

การปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำตั้งแต่เมษายน 2555 ที่ผ่านมามีการปรับค่าจ้างแรงงานเอกชนมีแนวโน้มลดลงชัดเจน โดยลดลงจาก 7.5 เท่าในปี 2555 (ก่อนการปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในเดือนเมษายน) เป็น 6.7 เท่า ในสิ้นปีเดียวกัน หลังมีการปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ และเป็น 6.2 เท่าในปี 2556 สำหรับปี 2557 พบว่า ครึ่งปีแรกช่องว่างค่าจ้างเท่ากับ 5.5 เท่า และเท่ากับ 5.4 เท่า ในไตรมาสสามปี 2557

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ายังมีแรงงานภาคเอกชนที่ทำงานเต็มเวลาหรือมากกว่า (40 ชั่วโมงขึ้นไป) แต่ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 7,800 บาท¹ ประมาณ 2.8 ล้านคน

¹ คำนวณจากค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาทต่อวัน และทำงาน 26 วันต่อเดือน หรือเท่ากับ 7,800 บาท

ตาราง 3 ช่องว่างของค่าจ้างแรงงานเอกชนกลุ่ม 20% ต่ำสุดและกลุ่ม 20% สูงสุด

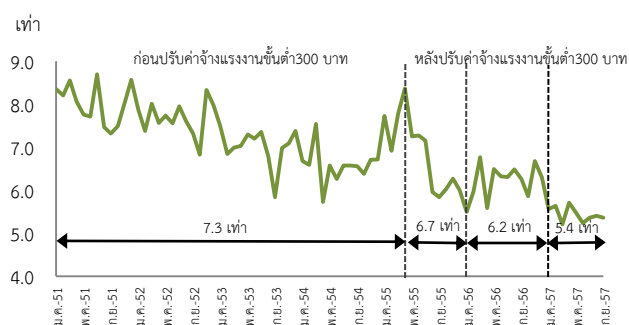
ปี	20% สูงสุด / 20% ต่ำสุด (เท่า)
2553	7.0
2554	6.6
2555*	(ม.ค.-มี.ค.) 7.5
	(เม.ย.-ธ.ค.) 6.7
2556**	(ม.ค.-มิ.ย.) 6.1
	(ก.ค.-ธ.ค.) 6.3
2557	(ม.ค.-มิ.ย.) 5.5
	(ก.ค.-ก.ย.) 5.4

หมายเหตุ: * การปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ ใน 7 จังหวัดนำร่อง ตั้งแต่เมษายน 2555

** การปรับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำทั่วประเทศ ตั้งแต่มกราคม 2556

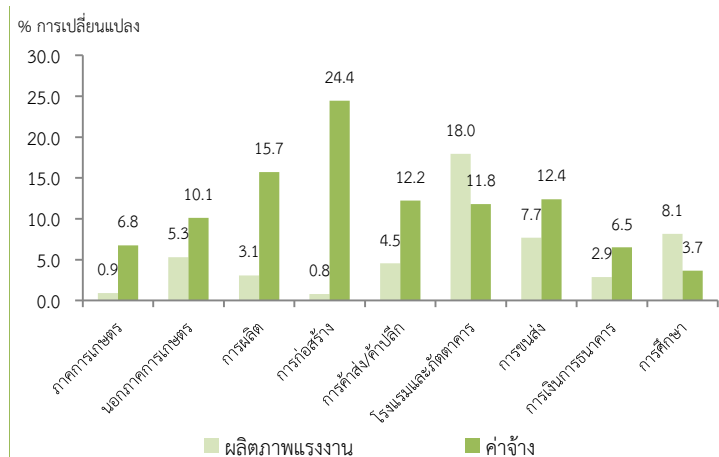
ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดย สศช.

แผนภาพ 4 ช่องว่างของค่าจ้างแรงงานเอกชนกลุ่ม 20% ต่ำสุด และกลุ่ม 20% สูงสุด

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดย สศช.

แผนภาพ 5 การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพแรงงานและค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยปี 2555-2556

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดย สศช.

โดยร้อยละ 64.4 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า และร้อยละ 21.0 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนั้นยังพบว่าประมาณร้อยละ 23.5 อยู่ในภาคเกษตรกรรม (ลูกจ้างธุรกิจการเกษตร) ร้อยละ 21.1 อยู่ในภาคการผลิต ร้อยละ 20.2 อยู่ในสาขาก่อสร้าง ร้อยละ 15.7 อยู่ในสาขาค้าส่งและค้าปลีก และร้อยละ 6.7 อยู่ในสาขาโรงแรมภัตตาคาร และยังพบว่าประมาณ 1.2 ล้านคนมีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ชี้ว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำยังเป็นฐานรายได้สำคัญของแรงงานที่ใช้กำลังแรงงานและผู้มีการศึกษาน้อย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นแรงงานประเภทรายวัน และแรงงานเหมาจ่าย ที่มีความเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงในการจ้างงานและมักได้รับค่าจ้างที่ต่ำกว่าแรงงานประจำ และโดยเฉพาะแรงงานที่อยู่ในสถานประกอบการขนาดเล็ก จึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังให้มีการปฏิบัติตามประกาศค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ และการคุ้มครองแรงงานให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตาม พรบ. คุ้มครองแรงงาน รวมถึงการส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพ/ทักษะแรงงาน เพื่อโอกาสในการปรับเพิ่มรายได้

ผลิตภาพแรงงานต่อคน ไตรมาสสามปี 2557 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.4 ชำกว่าการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลิตภาพแรงงานรายสาขาเทียบกับค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นพบว่า ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นช้ากว่าการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานในเกือบทุกสาขา ได้แก่ การผลิต ก่อสร้าง ค้าปลีกค้าส่ง ขนส่ง การเงินการธนาคาร ยกเว้นสาขาโรงแรมภัตตาคาร และการศึกษา ที่ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นมากกว่าค่าจ้าง ซึ่งจำเป็นต้องมีการสนับสนุนและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่องทั้งในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยการเพิ่มบทบาทสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงานในพื้นที่นั้นๆ ขณะเดียวกันควรเร่งรัดพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพให้เป็นมาตรฐานสากลและครอบคลุมในทุกกลุ่มวิชาชีพ รวมถึงการส่งเสริมให้แรงงานสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และผลักดันให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าแรงตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน

ประเด็นติดตามและเฝ้าระวังในช่วงต่อไป ได้แก่

(1) **ปัญหากล้ง**ที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางการเกษตรจากต้นทุนน้ำในเขื่อนที่มีแนวโน้มลดลง ทำให้คาดว่าจะมีการขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูกไปจนถึงเดือนเมษายน ปี 2558 ซึ่งจะกระทบต่อกิจกรรมการผลิตภาคเกษตร นอกจากนั้นราคาพืชเกษตรที่ไม่สูงทำให้มีแนวโน้มลดพื้นที่เพาะปลูกข้าวลง จะส่งผลกระทบต่อการทำงาน และรายได้เกษตรกร ทั้งนี้ รัฐบาลได้มีแนวทางมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อบรรเทาผลกระทบภัยแล้ง อาทิ การจ้างแรงงานชุด/ซ่อมแซมคูคลองโดยใช้แรงงานในพื้นที่ การอบรมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อส่งเสริมอาชีพด้านประมง ปศุสัตว์ การฝึกอบรมในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร เป็นต้น

ตาราง 4 แรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

ลักษณะการเข้าเมือง/ ถิ่น จ.ค.	2544	2550	2555	2556	2557 (สิ้น ต.ค.)
รวมทั้งสิ้น	623,068	84,278	1,133,851	1,183,835	1,504,287
คนต่างด้าวเข้าเมือง ถูกกฎหมาย	50,844	14,150	940,531	1,155,826	1,467,169
ตลอดชีพ	14,423	72,098	983	983	983
ชั่วคราวทั่วไป	26,127	24,202	82,833	97,850	95,695
ชั่วคราวตาม MOU นำเข้า	-	84,278	93,265	174,042	248,964
ชั่วคราวตาม MOU พิสูจน์ สัญชาติ	-	14,150	733,603	847,130	1,084,978
ส่งเสริมการลงทุน BOI	10,294	72,098	29,847	35,821	36,549
คนต่างด้าวเข้าเมือง ผิดกฎหมาย	572,224	596,613	193,320	28,009	37,118
ชนกลุ่มน้อย	3,975	50,341	25,439	28,009	37,118
3 สัญชาติตามมติ ครม. (พม่า ลาว กัมพูชา)	568,249	546,272	167,881	-	-

หมายเหตุ: MOU : บันทึกความร่วมมือ
ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน

(2) การขาดแคลนแรงงาน แม้ว่าปัญหาการขาดแคลนแรงงานในปัจจุบันจะผ่อนคลายลงตามการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ แต่การเติบโตทางเศรษฐกิจในปี 2558 ที่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น จะส่งผลทำให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแรงงานระดับล่างและแรงงานกึ่งฝีมือ ซึ่งปัจจุบันยังมีปัญหาคุณลักษณะแรงงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งต้องเร่งผลักดันการเพิ่มสัดส่วนการศึกษาสายอาชีวและสายสามัญ 45:55² ภายในปี 2558 การพัฒนาทักษะแรงงานที่ตรงตามความต้องการของตลาด รวมถึงการวางแผนการใช้แรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบ และการเพิ่มผลิตภาพแรงงานโดยการนำเทคโนโลยีมาร่วมในการผลิตมากขึ้น

การก่อหนี้ของครัวเรือนมีแนวโน้มชะลอลง แต่ต้องเฝ้าระวังการผิวนัดชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้น

ไตรมาสที่สามปี 2557 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ยังชะลอตัวต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 7 โดยมีมูลค่ายอดคงค้างสินเชื่อเท่ากับ 3,396,048 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.0 โดยยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อซื้อรถยนต์ (สัดส่วนร้อยละ 25.7) หดตัวลงร้อยละ 3.7 เทียบกับที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.8 ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว ขณะที่ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการซื้อที่พักอาศัย และสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลอื่นๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.5 และ 13.4 ตามลำดับ เทียบกับร้อยละ 11.7 และ 13.3 ตามลำดับ ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว

การผิวนัดชำระหนี้สินเชื่อภายใต้การกำกับและบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แต่ยังไม่ส่งสัญญาณความเสี่ยงต่อภาพรวม โดยหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีมูลค่า 90,157 ล้านบาทเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.8 และคิดเป็นสัดส่วน 2.7 ต่อสินเชื่อรวม สินเชื่อภายใต้การกำกับผิวนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.9 คิดเป็นมูลค่า 14,644 ล้านบาท และเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.7 ของสินเชื่อภายใต้การกำกับรวมเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสัดส่วนร้อยละ 3.0 และ 3.7 ณ สิ้นปี 2555 และ 2556 ตามลำดับ สำหรับยอดคงค้างชำระบัตรเครดิตเกิน 3 เดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.1 คิดเป็นมูลค่า 8,153 ล้านบาท และเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.9 ของสินเชื่อภายใต้การกำกับรวมเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสัดส่วนร้อยละ 1.9 และ 2.3 ณ สิ้นปี 2555 และ 2556 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ยังเป็นประเด็นที่ต้องติดตามและเฝ้าระวังการผิวนัดชำระหนี้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากลักษณะของสินเชื่อกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในสถาบันการเงินและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 5 หนี้สินครัวเรือน (สิ้นเชื่อกจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นระยะเวลา	2552	2553	2554	2555	2556	Q2 2557
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	5.55	6.37	7.41	8.77	9.79	10.03
(%YOY)	10.0	14.7	16.4	18.3	11.4	8.1
- สถาบันรับฝากเงิน	11.6	16.3	16.4	17.4	10.4	7.9
- สถาบันการเงินอื่น	-0.3	3.5	16.0	25.5	18.4	9.4
สัดส่วนต่อ GDP	61.4	63.0	70.3	77.1	82.3	80.7

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 6 การเปลี่ยนแปลงการให้สินเชื่อคงค้างอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์

ณ สิ้นระยะเวลา	สัดส่วน (%)*	2554	2555	2556	2557		
					Q1	Q2	Q3
สินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	100.0	15.8	21.6	11.5	10.7	8.8	8.0
- ซื้อที่ดิน	1.0	-2.4	-12.1	10.0	8.4	6.9	3.5
- เพื่อที่อยู่อาศัย	47.1	10.5	12.4	12.6	12.3	12.7	12.5
- อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอื่นๆ	0.1	-7.5	-4.0	50.4	83.0	47.2	30.0
- ซื้อรถยนต์	25.7	22.8	33.9	8.4	2.5	-1.2	-3.7
- การศึกษา	0.0	-13.1	-5.7	47.3	98.6	94.2	21.6
- เดินทางไปต่างประเทศ	0.0	-3.6	-12.4	-8.4	-2.1	0.8	3.3
- บริโภคอื่น ๆ	26.1	22.0	29.4	13.1	17.6	13.6	13.4

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย
* สัดส่วนใน Q3/2557

ตาราง 7 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ณ สิ้นระยะเวลา	2554	2555	2556	2557		
				Q1	Q2	Q3
หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)	46,974	56,583	71,612	79,018	81,750	90,157
(%YOY)	-0.5	20.5	26.6	31.3	29.4	31.8
สัดส่วนต่อ NPLs รวม	17.7	22.3	26.9	28.2	28.8	30.7
สัดส่วนต่อสินเชื่อรวม	2.0	1.9	2.2	2.4	2.5	2.7

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

² การกิจและผลการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ เอกสารประกอบการประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงและเทียบเท่าครั้งที่ 2/2557 วันพุธ ที่ 29 ตุลาคม 2557

ตาราง 8 สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและบัตรเครดิต

ณ สิ้นระยะเวลา	2554	2555	2556	2557		
				Q1	Q2	Q3
สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ						
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง(ล้านบาท)	213,235	251,549	299,142	299,024	304,131	309,660
%YOY	13.7	18.0	18.9	10.5	8.8	6.6
(2) สินเชื่อผิมนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไป	5,847	7,491	10,920	12,141	12,810	14,644
%YOY	9.1	28.1	45.8	42.0	50.5	48.9
(2) / (1) (ร้อยละ)	2.7	3.0	3.7	4.1	4.2	4.7
ยอดคงค้างบัตรเครดิต						
(1) ยอดคงค้างสินเชื่อบัตรเครดิต(ล้านบาท)	228,903	261,553	290,425	268,907	276,785	280,381
%YOY	5.8	14.3	11.0	11.7	9.6	9.0
(2) ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป	4,895	5,054	6,638	7,324	7,497	8,153
%YOY	8.5	3.2	31.3	36.4	28.4	28.1
(2) / (1) (ร้อยละ)	2.1	1.9	2.3	2.7	2.7	2.9

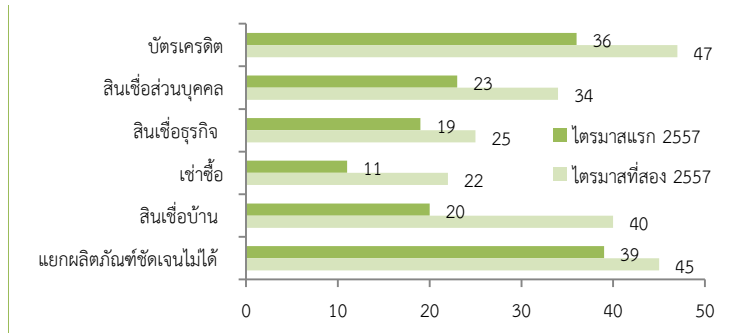
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 9 การร้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับธนาคารสถาบันการเงิน และหลักทรัพย์

	2551	2554	2555	2556	2557
	1 ก.พ. 51 - 30 ก.ย. 51	1 ต.ค. 53 - 30 ก.ย. 54	1 ต.ค. 54 - 30 ก.ย. 55	1 ต.ค. 55 - 30 ก.ย. 56	1 ต.ค. 56 - 30 ก.ค. 57
บัตรเครดิต	94	245	204	140	95
สินเชื่อ	70	193	194	25	86
ธนาคาร	40	153	197	39	135
เช่าซื้อ	13	14	12	3	19
บริษัทไฟแนนซ์	3	19	8	3	20
หุ้น	1	2	7	0	4
รวม	221	626	622	210	359

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

แผนภาพ 6 เรื่องร้องเรียนด้านเงินให้สินเชื่อแยกตามผลิตภัณฑ์

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เพราะ (1) เป็นสินเชื่อที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เมื่อเกิดหนี้เสียเพิ่มขึ้นมากอาจทำให้สถาบันการเงินต้องกันสำรองเงินเพิ่ม และ (2) จากพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของประชาชน³ ที่พบว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำมีหนี้บัตรเครดิตต่อรายได้ในสัดส่วนที่สูงและมีภาระการจ่ายคืนหนี้ต่อรายได้สูงเช่นกัน รวมถึงความนิยมแบ่งจ่ายชำระหนี้ทำให้มีภาระดอกเบี้ยและอื่นๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ใช้บัตรเครดิตกลุ่มนี้จะมีความเสี่ยงในการผิมนัดชำระหนี้มากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจจะชะลอตัวลง และรายได้ลดลง ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในครัวเรือน อาทิ การต้องหางานทำเพิ่มเพื่อเพิ่มรายได้ ซึ่งจะทำให้มีเวลาพักผ่อนลดลง และการใช้ชีวิตกับครอบครัวลดลง รวมถึงการลดค่าใช้จ่ายบางประเภทลงจนกระทบค่าใช้จ่ายจำเป็น เช่น ค่าอาหาร เป็นต้น ดังนั้น ประเด็นการสร้างวินัยในการใช้จ่ายที่รอบคอบ การรู้จักวางแผนทางการเงินของครัวเรือน และการชำระคืนหนี้และไม่เพิ่มภาระหนี้โดยไม่จำเป็น จึงมีความจำเป็นที่ต้องรณรงค์ต่อเนื่อง

นอกจากนั้น กฎระเบียบการกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิตก็เป็นประเด็นที่มีความสำคัญที่มีผลต่อการสร้างภาระหนี้ที่ไม่จำเป็นของครัวเรือน ทั้งนี้ จากรายงานสถิติการร้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคประเภทธนาคาร สถาบันการเงิน และเงินทุนหลักทรัพย์ พบว่าการร้องเรียนเกี่ยวกับบัตรเครดิตมีจำนวนสูง โดยมีจำนวน 94 รายในปี 2551 และเป็น 204 140 และ 95 ราย ในช่วงปี 2555-2557 ตามลำดับ โดยปัญหาของการร้องเรียนได้แก่ การตรวจสอบค่าธรรมเนียม ค่าปรับสูง ดอกเบี้ยล่าช้าสูง อัตราดอกเบี้ยสูงเกินไป พฤติกรรมการทวงหนี้ ยกเลิกสัญญา เป็นต้น สอดคล้องกับการร้องเรียนผ่านศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ที่พบว่ามีการร้องเรียนเกี่ยวกับบัตรเครดิตสูงกว่าผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น⁴ โดยเป็นปัญหาเกี่ยวกับเงินต้นและยอดหนี้ไม่ถูกต้อง แม้จะได้ชำระหนี้ปิดบัญชีแล้ว แต่ยังได้รับใบแจ้งหนี้และการติดตามทวงถามหนี้อยู่ ดังนั้น นอกจากการส่งเสริมการสร้างวินัยทางการเงินแก่ประชาชนแล้ว การทบทวนกฎระเบียบในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ก็จะเป็นอีกทางหนึ่งที่ช่วยลดภาระหนี้สินส่วนบุคคลในส่วนที่ไม่จำเป็น และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการทางการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่จะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินที่มีความเป็นธรรม และจะไม่เป็นภาระที่ซ้ำเติมแก่ลูกหนี้ รวมถึงระบบการทวงหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดการคุกคาม หรือมีความรุนแรง ด้วย

³ ผลการสำรวจ “พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของประชาชน” มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สัปดาห์ระหว่างวันที่ 1-6 กันยายน 2557 จำนวน 1,198 ตัวอย่างทั่วประเทศ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่ำมีสัดส่วนการเป็นหนี้มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูง โดยกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือต่ำกว่า 20,000 บาท มีหนี้บัตรเครดิตประมาณ 2.7-2.8 เท่าของรายได้ และมีภาระจ่ายชำระคืนหนี้สูงถึงประมาณร้อยละ 32.8-37.4 ของรายได้ ขณะที่ผู้มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีหนี้บัตรเครดิตต่ำกว่า 2 เท่าของรายได้ และมีภาระจ่ายชำระคืนหนี้ต่ำกว่าร้อยละ 24 ของรายได้ นอกจากนั้น พฤติกรรมการชำระหนี้ พบว่ามีเพียงร้อยละ 13.0 ที่ชำระหนี้ทั้งหมด แต่ประมาณร้อยละ 87.0 จะจ่ายชำระหนี้บางส่วน

⁴ รายงานการดำเนินงานของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินในการให้ข้อมูลและคำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนไตรมาสที่ 2/2557

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลง แต่ต้องเฝ้าระวังโรค
ปอดอักเสบ ไข้หวัดใหญ่ และโรคมือ เท้า ปาก

ตาราง 10 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง

(หน่วย : ราย)

โรคเฝ้าระวัง	2556				2557		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ปอดอักเสบ	55,277	35,374	49,577	43,919	60,441	37,922	55,710
ไข้เลือดออก	21,879	52,131	64,734	14,024	4,928	8,204	16,248
มือ เท้า ปาก	9,624	8,872	17,942	9,415	9,668	19,726	27,486
ไข้หวัดใหญ่	17,372	6,084	11,591	8,744	30,929	11,140	15,822
บิด	2,679	2,708	2,441	1,597	2,310	2,221	2,010
หัด	937	793	619	293	348	329	304
อีหุน	634	626	963	824	393	465	773
ใช้สมองอักเสบ	182	187	177	178	145	152	172
อหิวาตกโรค	4	1	1	2	2	2	7
ไข้กาฬหลังแอ่น	3	3	2	7	4	4	2
พิษสุนัขบ้า	1	3	2	0	2	1	2
รวม	108,592	106,782	148,049	79,003	109,170	80,166	118,536
อัตราต่อประชากรแสนคน	169.5	166.6	231.1	123.3	168.9	124.1	183.4

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2557 เป็นข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2557
ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ในไตรมาสที่สามของปี 2557 มีผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 118,536 ราย ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 ร้อยละ 19.9 ขณะที่โรคที่แพร่ระบาดในช่วงปลายฝนต้นหนาว ได้แก่ โรคปอดอักเสบพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ร้อยละ 12.4 และโรคไข้หวัดใหญ่พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ร้อยละ 36.5 โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กเล็กและผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง เนื่องจากมีภูมิคุ้มกันน้อยเกิดการติดเชื้อได้ง่าย การป้องกันตนเองสามารถทำได้โดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยวันละ 30 นาที การรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่และปรุงสุกใหม่ การใช้ช้อนกลาง การพักผ่อนให้เพียงพอ และหลีกเลี่ยงการอยู่ในที่แออัดหรืออากาศถ่ายเทไม่สะดวก สำหรับในกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง หากมีอาการไข้ หอบเหนื่อย ให้รีบพบแพทย์ทันทีเนื่องจากมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนปอดบวมซึ่งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของโรคติดเชื้อทั้งหมด โดยตั้งแต่ต้นปีถึงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2557 พบผู้ป่วย 170,480 ราย มีผู้เสียชีวิตแล้ว 797 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนี้

(1) การระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ในไตรมาสที่สามของปี 2557 พบผู้ป่วย 27,486 ราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ร้อยละ 53.2 โดยพบมากในเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 2 ปี เนื่องจากต้องอยู่รวมกันในสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นส่วนใหญ่ทำให้เกิดการติดต่อได้ง่าย ผู้ปกครองจึงต้องดูแลอย่างใกล้ชิดและหลีกเลี่ยงการนำเด็กไปในสถานที่แออัด หรือเล่นของเล่นร่วมกันในสถานที่สาธารณะ

(2) การระบาดของโรคตาแดง ในไตรมาสที่สามของปี 2557 พบผู้ป่วย 300,499 ราย เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาถึง 9.8 เท่า โดยพบผู้ป่วยในทุกกลุ่มอายุ แต่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษในกลุ่มเด็กเล็กและเด็กวัยเรียน เนื่องจากมีภูมิคุ้มกันน้อยและต้องอาศัยอยู่รวมกันจำนวนมากในสถานรับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนทำให้เกิดการติดต่อได้ง่าย โดยตั้งแต่ต้นปีถึงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2557 พบผู้ป่วยแล้ว 419,706 ราย การป้องกันทำได้โดยการล้างมือด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาดอยู่เสมอ และไม่คลุกคลีใกล้ชิดหรือใช้สิ่งของร่วมกับผู้ป่วย สำหรับผู้ป่วยโรคตาแดงควรหยุดเรียนหรือหยุดงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด

(3) การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า ณ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2557 พบผู้ป่วยรวม 15,091 ราย เสียชีวิตแล้ว 5,420 ราย โดยยังแพร่ระบาดในวงกว้าง 3 ประเทศ ได้แก่ กินี ไบเรีย และเซียร์ราลีโอน และมีการระบาดในพื้นที่จำกัดหรือมีผู้ป่วยรายแรกใน 5 ประเทศ ได้แก่ ในจีเรีย เซเนกัล สหรัฐอเมริกา

ตาราง 11 จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตจากเชื้อไวรัสอีโบล่า

ประเทศ	ข้อมูลจาก WHO : ณ 19 พ.ย. 57	
	จำนวนผู้ป่วย	จำนวนผู้เสียชีวิต
สาธารณรัฐกินี	1,917	1,192
สาธารณรัฐไลบีเรีย	7,069	2,964
สาธารณรัฐเซียร์ราลีโอน	6,073	1,250
ประเทศที่มีผู้ป่วยรายแรกหรือมีการระบาดในพื้นที่จำกัด		
สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย (องค์การอนามัยโลกประกาศให้เป็นพื้นที่ ปลอดเชื้อไวรัสอีโบล่า ณ วันที่ 19 ต.ค. 57)	20	8
สาธารณรัฐเซเนกัล (องค์การอนามัยโลกประกาศให้เป็นพื้นที่ ปลอดเชื้อไวรัสอีโบล่า ณ วันที่ 17 ต.ค. 57)	1	-
ประเทศสหรัฐอเมริกา	4	1
ประเทศสเปน	1	-
ประเทศมาลี	6	5
รวม	15,091	5,420

ที่มา: สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สรุปผลการดำเนินมาตรการเตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่อไวรัสอีโบล่า

1. การเฝ้าระวังและควบคุมโรคติดต่อไวรัสอีโบล่าในคนและในสัตว์

- 1.1 ประกาศให้โรคติดต่อไวรัสอีโบล่าเป็นโรคติดต่ออันตราย ตาม พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ. 2523 และประกาศให้ประเทศหรือเมืองที่เป็นเขตติดโรคติดต่อไวรัสอีโบล่า ดังนี้ สาธารณรัฐกินี สาธารณรัฐไลบีเรีย สาธารณรัฐเซียร์ราลีโอน เมืองลากอส สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย และจังหวัดเอกวาดอร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก
- 1.2 ติดตามสถานการณ์ในแอฟริการ่วมกับองค์การอนามัยโลก เพื่อประเมินความเสี่ยงและดำเนินการคัดกรองผู้ที่เดินทางมาจากประเทศที่มีการระบาดบริเวณด่านควบคุมโรคที่ช่องทางเข้าออกระหว่างประเทศ พร้อมทั้งติดตามผู้ที่เดินทางมาจากประเทศที่พบการระบาดของโรค
- 1.3 ศึกษาสถานการณ์ในต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกเพื่อประเมินความเสี่ยงและคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อใช้ในการวางแผนเตรียมความพร้อม
- 1.4 กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อไวรัสอีโบล่า เช่น การจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังโรคติดต่อระดับภาค การจัดฝึกอบรมให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข การซ้อมแผนเตรียมความพร้อมระดับจังหวัด การขอความร่วมมือทุกสายการบินดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อไวรัสอีโบล่า และการเข้มงวดการออกแผ่นปะตรวจลงตราวีซ่าไทย (VISA) รวมถึงการเตรียมแผนอพยพคนไทยกลับประเทศและเตรียมการให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น
- 1.5 กรมปศุสัตว์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินมาตรการเฝ้าระวัง ควบคุม และติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคในสัตว์อย่างใกล้ชิด

2. การดูแลรักษาและป้องกันการติดต่อในโรงพยาบาล

- 2.1 จัดเตรียมให้สถานพยาบาลมีห้องแยกผู้ป่วยทุกจังหวัด และจัดโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง และโรงพยาบาลในเขตภูมิภาค 15 แห่ง ให้สามารถรับส่งต่อผู้ป่วยโรคติดต่อไวรัสอีโบล่า
- 2.2 จัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะด้านการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ รวมถึงแนวทางการวินิจฉัย ดูแลรักษา และควบคุมป้องกันการติดต่อ แก่บุคลากรทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 จัดให้มีการซ้อมแผนการดำเนินการตามสถานการณ์สมมติ กรณีเมื่อพบผู้ป่วยสงสัยโรคติดต่อไวรัสอีโบล่าใน 30 จังหวัด ที่มีความเสี่ยงสูงและมีช่องทางเข้าออกระหว่างประเทศ

3. การตรวจทางห้องปฏิบัติการ

- 3.1 ปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานที่มีความพร้อมในการตรวจวินิจฉัยโรคติดต่อไวรัสอีโบล่า 2 แห่ง คือ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และศูนย์ความร่วมมือองค์การอนามัยโลก ด้านค้นคว้าและอบรมโรคติดต่อไวรัสสัตว์สู่คน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3.2 กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายในการพัฒนาความพร้อมของห้องปฏิบัติการชีวโมเลกุลในโรงพยาบาลศูนย์ สำหรับการตรวจปกติทางห้องปฏิบัติการของผู้ป่วยที่สงสัยติดเชื่อไวรัสอีโบล่า โดยมีเป้าหมายอย่างน้อย 1 เซตบริการสุขภาพ ต่อ 1 โรงพยาบาลศูนย์

4. การสื่อสารความเสี่ยงและประชาสัมพันธ์

- 4.1 หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการสื่อสารความเสี่ยง และให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงบริการสายด่วนกรมควบคุมโรค 1422

ที่มา: กระทรวงสาธารณสุข

สเปน และ มาลี ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้ประเทศเซเนกัล และไนจีเรีย เป็นพื้นที่ปลอดโรคอีโบล่าแล้ว เนื่องจากไม่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ติดต่อกันเป็นเวลา 42 วัน

สำหรับประเทศไทยยังไม่พบผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสอีโบล่า แต่มีโอกาสที่จะเชื้อจะเข้าสู่ประเทศผ่านผู้เดินทางเข้า-ออกจากประเทศที่มีการระบาด กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงเข้มงวดมาตรการป้องกันและควบคุมโรคอย่างต่อเนื่อง ทั้งมาตรการเฝ้าระวัง คัดกรองผู้ที่เดินทางมาจากพื้นที่ระบาดทั้งทางอากาศ ทางบก ทางเรือ และในชุมชนที่มีชาวต่างชาติในพื้นที่ระบาดอาศัยอยู่ การเตรียมความพร้อมสถานพยาบาลในการดูแลรักษาหากพบผู้ป่วยต้องสงสัยหรือติดเชื้อไวรัสอีโบล่า

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2557 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการเพิ่มเติมให้กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการต่างประเทศร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน+3 และการประชุมวิชาการเจ้าหน้าที่อาวุโสเรื่องการเตรียมพร้อมและแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดต่อไวรัสอีโบล่า ณ กรุงเทพมหานคร ในช่วงเดือนธันวาคม 2557 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการติดตาม เฝ้าระวัง และควบคุมป้องกันโรคดังกล่าวของประเทศในภูมิภาคอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการแสดงบทบาทในฐานะผู้นำด้านการป้องกันโรคติดต่อของประเทศไทยในภูมิภาคอาเซียน

ผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมเป็นสาเหตุหนึ่งของจำนวนผู้ป่วยทางจิตและผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้น โดยคาดว่าทั่วโลกมีผู้ประสบปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า 450 ล้านคน⁵ สำหรับประเทศไทยมีผู้ป่วยทางสุขภาพจิตเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลรัฐในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 1.4 ล้านคน ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขคาดการณ์ว่ามีคนไทยกว่า 9 ล้านคนมีสุขภาพจิต โดยในปี 2556 มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษากว่า 1.7 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยโรคจิต โรควิตกกังวล และโรคซึมเศร้า แม้ในภาพรวมจำนวนผู้ป่วยทางสุขภาพจิตที่เข้ารับการรักษาในปี 2556 จะลดลงจากปี 2555 แต่พบว่าผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 186,651 คนในปี 2554 เป็น 222,168 คนในปี 2555 และ 223,564 คนในปี 2556 ขณะที่อัตราการเข้าถึงบริการ⁶ ยังอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 36.76 ในปีงบประมาณ 2557

⁵ อ้างจาก นพ.วชิระ เพ็งจันทร์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในการประชุมวิชาการสุขภาพจิตและจิตเวชเด็กครั้งที่ 11 และการประชุมวิชาการวิกฤตสุขภาพจิตครั้งที่ 5 ประจำปี 2557 เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2557

⁶ การเข้าถึงบริการ หมายถึง การที่ประชาชนผู้ซึ่งได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้า ได้รับการดูแลรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์ ที่มีหลักฐานทางวิชาการที่พิสูจน์ว่าได้ผลชัดเจน เช่น จิตบำบัด ยาต้านเศร้า การรักษาด้วยไฟฟ้า ฯลฯ หรือได้รับการช่วยเหลือตามแนวทางที่เหมาะสมจากหน่วยบริการทุกสถานบริการของประเทศไทย

อัตราการเข้าถึงบริการ = (จำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่เข้าถึงบริการสะสม/จำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าคาดประมาณจากความชุกที่ได้จากการสำรวจระดับชาติ ปี 2551)*100

แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย

ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านมีอาการและความรู้สึกนึกคิดดังต่อไปนี้หรือไม่

1. รู้สึกจิตใจหม่นหมองหรือเป็นทุกข์จนอยากร้องไห้ (เกือบตลอดทั้งวัน)
2. รู้สึกหมดอาลัยตายอยาก
3. รู้สึกไม่มีความสุข หมดสนุก กับสิ่งที่ชอบและเคยทำ
4. คิดอะไรได้ช้ากว่าปกติ
5. รู้สึกอ่อนเพลียง่ายเหมือนไม่มีแรง
6. นอนหลับๆ ตื่นๆ หลับไม่สนิท
7. รู้สึกสิ้นหวัง เป็นทุกข์จนไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป
8. กำลังคิดฆ่าตัวตาย

คำถามข้อ 1-6 เป็นคำถามของแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า ถ้าตอบว่า “มี” ตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป หมายถึงมีภาวะซึมเศร้า ควรได้รับการปรึกษาหรือพบแพทย์เพื่อการบำบัดรักษา

คำถามข้อ 7-8 เป็นคำถามของแบบคัดกรองความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ถ้าตอบว่า “มี” ตั้งแต่ 1 ข้อขึ้นไป หมายถึงมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ควรได้รับการปรึกษาหรือพบแพทย์เพื่อการบำบัดรักษา

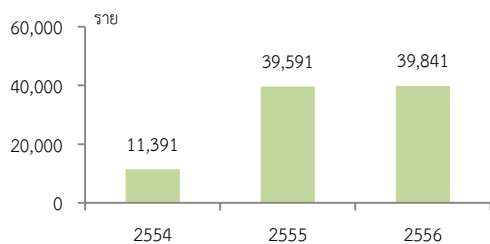
ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 12 จำนวนผู้ป่วยทางสุขภาพจิตจำแนกตามปีงบประมาณ 2551-2556

	2551	2552	2553	2554	2555	2556
โรคจิต	389,377	367,541	362,855	413,901	388,779	354,695
โรคจิตกึ่งวล	339,438	335,190	328,185	321,931	348,770	319,395
โรคซึมเศร้า	148,240	165,785	154,242	186,651	222,168	223,564
โรคลมชัก	116,090	122,773	133,102	139,794	158,543	148,698
ผู้ติดสารเสพติด	117,233	113,346	107,871	152,155	208,543	173,763
ปัญญาอ่อน	33,561	30,754	36,028	33,619	40,171	45,608
ออติสติก	-	2,401	6,103	6,945	25,537	27,885
ปัญหาสุขภาพจิตอื่นๆ	266,257	274,581	338,623	394,505	416,915	397,293
ผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายหรือฆ่าตัวตาย	28,222	28,175	27,576	24,887	21,195	43,500
รวม	1,438,418	1,440,546	1,494,585	1,674,388	1,830,621	1,734,401

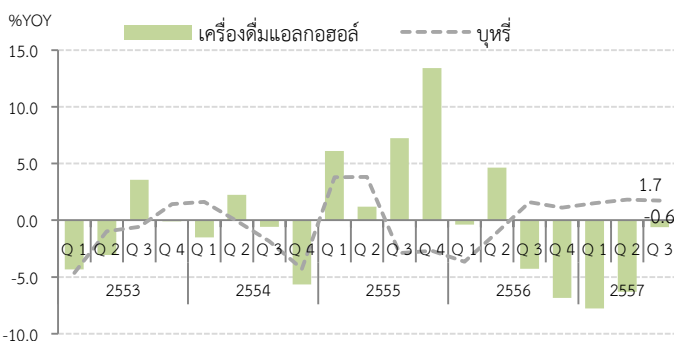
ที่มา: ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1-19 และกลุ่มพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 7 จำนวนผู้ป่วยจิตเวชที่มารับบริการในคลินิกคลายเครียดของหน่วยงานสังกัดกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2554-2556

ที่มา: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 8 การเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าและการรักษา และกลัวถูกมองว่าเป็นคนบ้าทำให้ไม่เข้ารับการรักษา ประกอบกับปัจจุบันมีหน่วยบริการจิตเวชเพียง 18 แห่งทั่วประเทศ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้พัฒนาระบบบริการ โดยการกระจายยารักษาโรคทางจิตเวชรวมทั้งหมด 35 รายการ ไปยังโรงพยาบาลชุมชน 736 แห่งทั่วประเทศ และให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออกเยี่ยมผู้ป่วยจิตเวชอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากโรคทางจิตเวชสามารถรักษาและควบคุมอาการได้ หากผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งได้รับการยอมรับและดูแลเอาใจใส่จากบุคคลในครอบครัว

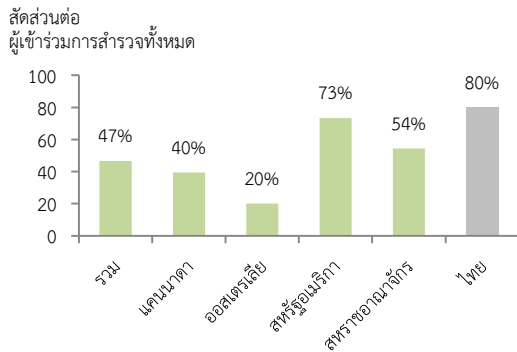
นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากจาก 21,195 คนในปี 2555 เป็น 43,500 คนในปี 2556 หรือเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า และในจำนวนนี้สามารถฆ่าตัวตายสำเร็จกว่า 3,900 คน เฉลี่ยเดือนละ 328 คน/วันละ 10-12 คน หรือเฉลี่ยทุก 2 ชั่วโมงจะมีคนฆ่าตัวตายสำเร็จ 1 คน โดยสาเหตุการฆ่าตัวตายร้อยละ 52 มาจากปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว และร้อยละ 48 มีปัญหาชีวิตสะสมมานาน สำหรับปัญหาที่นำไปสู่การตัดสินใจฆ่าตัวตายนั้นมีทั้งปัญหาด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาจากการเจ็บป่วยเรื้อรัง สำหรับในกลุ่มวัยทำงาน 32-40 ปี ส่วนใหญ่เกิดจากความเครียดสะสมเรื่องงานและเศรษฐกิจ ส่วนในกลุ่มวัยรุ่น 18-20 ปี ส่วนใหญ่เกิดจากการทำเพื่อประชดประชันจนนำไปสู่การเสียชีวิตในที่สุด สอดคล้องกับสถิติจำนวนผู้มาขอรับบริการในคลินิกคลายเครียดของหน่วยบริการสังกัดกรมสุขภาพจิตที่มากขึ้นทุกปี โดยในปี 2556 มีผู้มารับบริการมากกว่าปี 2554 ถึง 3 เท่า

ปัญหาสุขภาพจิตถือเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะนอกจากจะส่งผลกระทบต่อตัวผู้ป่วยและครอบครัวแล้วยังส่งผลกระทบต่อสังคม และอาจนำไปสู่การใช้สารเสพติดต่างๆ รวมถึงการตัดสินใจฆ่าตัวตาย ดังนั้น ทุกคนจึงควรหันมาให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพจิตตัวเอง โดยการดูแลร่างกาย ควบคู่ไปกับการดูแลจิตใจ การเสริมสร้างความรัก ความผูกพันในครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองและคนรอบข้าง ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เผชิญกับปัญหาชีวิตได้

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่เพิ่มขึ้น และต้องเฝ้าระวังบุหรี่ไฟฟ้าที่กำลังแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่นเมือง

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงจาก 28,077 ล้านบาทในไตรมาสสามปี 2556 เป็น 27,907 ล้านบาทในไตรมาสสี่ หรือลดลงร้อยละ 0.6 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่เพิ่มขึ้น จาก 5,218 ล้านบาทในไตรมาสสามปี 2556 เป็น

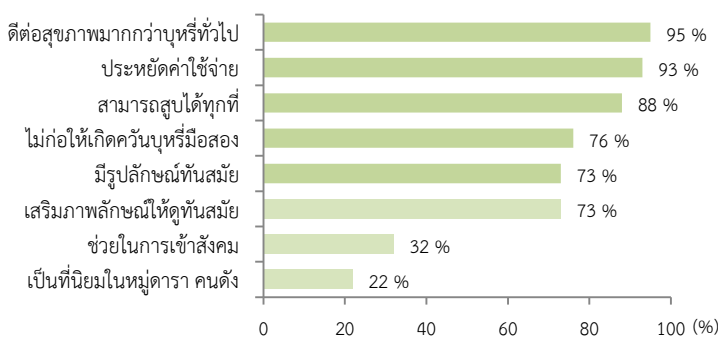
แผนภาพ 9 ร้อยละของผู้ที่รู้จักบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศต่างๆ

หมายเหตุ: ข้อมูลของประเทศไทยวิเคราะห์โดย Sasin Management Consulting อ้างจากรายงานการศึกษาผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทย. 2557

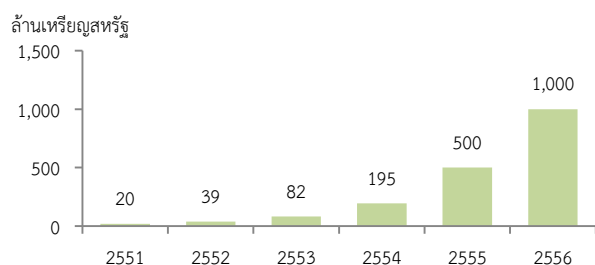
ที่มา: Electronic nicotine delivery systems: international tobacco control four-country survey โดย Adkison, et al. 2012 อ้างจากรายงานการศึกษาผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทย. 2557

แผนภาพ 10 จุดเด่นของบุหรี่ไฟฟ้าที่มักถูกอ้างถึงในการโฆษณา

ที่มา: America Journal of Preventive Medicine, "Smoking revolution": A content analysis of electronic cigarettes retail websites. Grana & Ling, 2014 อ้างจากรายงานการศึกษาผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทย. 2557

แผนภาพ 11 ยอดขายบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2551-2556

ที่มา: UBS, Wells Fargo, Tobacco Vapor Electronic Cigarette Association อ้างจากรายงานการศึกษาผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทย. 2557

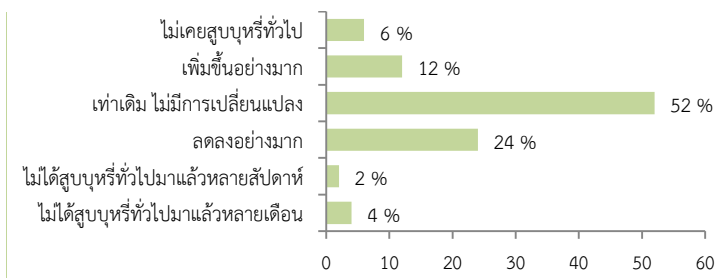
5,308 ล้านบาทในไตรมาสนี้ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 และต้องเผื่อระวังบุหรี่ไฟฟ้าที่กำลังแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่นในเมือง แม้ปัจจุบันจำนวนผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าจะมีไม่มากเมื่อเทียบกับสัดส่วนของผู้สูบบุหรี่ทั้งหมด จากการสำรวจทั้งในต่างประเทศและของประเทศไทย พบว่าคนส่วนใหญ่รู้จักบุหรี่ไฟฟ้า โดยผู้ใช้ส่วนมากเป็นผู้ที่สูบบุหรี่ทั่วไปอยู่แล้วแต่ต้องการลดหรือเลิกบุหรี่ และมีบางส่วนเป็นผู้สูบบุหรี่ใหม่ที่เริ่มจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพราะความอยากรู้อยากลอง และชื่นชอบในรสหรือกลิ่นที่แปลกใหม่และหลากหลาย Euromonitor International ฉบับ December 2013 ได้ประมาณการว่า ในปี 2557 มูลค่าตลาดบุหรี่ไฟฟ้าโลกอยู่ที่ 2,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.25 ของตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบโลกที่มีมูลค่ากว่า 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ และได้คาดการณ์ว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะมีการเติบโตในส่วนแบ่งคิดเป็นร้อยละ 4 ของตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้งหมดในปี 2593 เนื่องจากอุตสาหกรรมนี้กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในหลายประเทศ

สำหรับประเทศไทย จากผลการศึกษามูลค่าของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทย⁷ ของสถาบันบริหารจัดการธุรกิจสินทรัพย์ พบว่า คนส่วนใหญ่ยังมีความไม่แน่ใจเกี่ยวกับคุณสมบัติประโยชน์และโทษที่แท้จริงของบุหรี่ไฟฟ้าทั้งต่อตัวผู้สูบและสังคมรอบข้าง ทำให้บุหรี่ไฟฟ้ายังไม่เป็นที่ยอมรับมากนัก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ไม่สูบบุหรี่ซึ่งค่อนข้างมีความรู้สึกต่อต้านและไม่เปิดรับบุหรี่ไฟฟ้า นอกจากนี้ ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้ (1) ลักษณะเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้สูบบุหรี่ทั่วไปคือ เพศชายมีแนวโน้มที่จะใช้บุหรี่ไฟฟ้ามากกว่าเพศหญิง และวัยรุ่นหรือวัยเริ่มทำงาน อายุ 19-24 ปี มีแนวโน้มที่จะใช้บุหรี่ไฟฟ้ามากกว่ากลุ่มอื่น (2) กรุงเทพมหานครมีอัตราผู้ที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าต่อประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ร้อยละ 8.91 สูงกว่าพื้นที่อื่นๆ ซึ่งมีอัตราส่วนอยู่ในช่วงร้อยละ 4-5 (3) ร้อยละ 94 ของผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นผู้ที่เคยสูบบุหรี่ทั่วไปมาก่อน มีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่ไม่เคยสูบบุหรี่ก่อนมาเริ่มใช้บุหรี่ไฟฟ้า และ (4) ผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าส่วนใหญ่มิได้พิจารณาการใช้บุหรี่ไฟฟ้าควบคู่ไปกับบุหรี่ทั่วไปมากกว่าใช้เพื่อทดแทนบุหรี่ทั่วไปอย่างสิ้นเชิง ทั้งๆ ที่ผู้ใช้ส่วนมากใช้ด้วยเหตุผลเพื่อการลด ละ เลิกบุหรี่อย่างเด็ดขาด

ทั้งนี้ ยังมีหลายประเทศที่ไม่อนุญาตให้ขายหรือนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าเนื่องจากยังไม่มีผลการศึกษาที่แน่ชัดเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งก่อนหน้านี้มีเพียงนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการคลังที่ไม่อนุญาตให้มีการนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า แต่ยังไม่มีกฎหมายที่ระบุอย่างชัดเจนว่าห้ามนำเข้าและจัดจำหน่าย ทำให้มี

⁷ สำรวจโดยการเก็บข้อมูลแบบตัวต่อตัวในช่วงวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2557 จำนวน 550 กลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ แบ่งเป็น ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้า 50 ตัวอย่าง ผู้สูบบุหรี่ทั่วไป 300 ตัวอย่าง และผู้ไม่สูบบุหรี่ 200 ตัวอย่าง

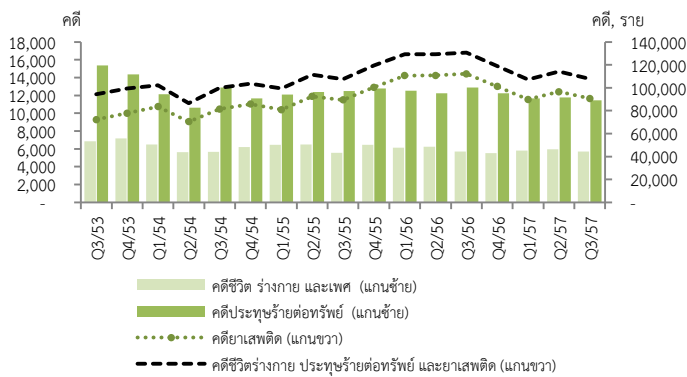
แผนภาพ 12 ปริมาณการสูบบุหรี่ทั่วไปตั้งแต่สูบบุหรี่ไฟฟ้า

หมายเหตุ: n = 50

ที่มา: วิเคราะห์โดย Sasin Management Consulting อ้างจากรายงานการศึกษาผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้าที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทย. 2557

แผนภาพ 13 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2553-2557

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2557)

ตาราง 13 สถิติคดีอาญาทั่วประเทศรายไตรมาสปี 2557

ประเภทคดีอาญา	Q2/57			Q3/57		
	รับแจ้ง	จับกุม	จับ (ร้อยละ)	รับแจ้ง	จับกุม	จับ (ร้อยละ)
คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	5,940	3,993	67.22	5,701	2,335	40.96
คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	11,779	5,990	50.85	11,447	5,769	50.40

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2557)

การลักลอบจำหน่ายตามตลาดนัดและผ่านทางอินเทอร์เน็ตอย่างเปิดเผย อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2557 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่องกำหนดให้บารากู และบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้าในราชอาณาจักร พ.ศ. ... ซึ่งรวมถึงพืช ผลไม้ พืชหมัก ผลไม้หมักสาร สารสกัด หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นแหล่งกำเนิดควันหรือละอองไอน้ำซึ่งนำเข้ามามีร่วมกันเพื่อใช้กับอุปกรณ์ดังกล่าวด้วย เพื่อป้องกันปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนเนื่องจากการตรวจพบสารโลหะหนักและสารอื่นๆ ที่อาจจะเป็นอันตรายต่อร่างกายคนเปื้อนอยู่ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อให้ผลบังคับใช้ต่อไป

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยรวมดีขึ้น แต่ยังคงมีความไม่ปลอดภัยนักท่องเที่ยวส่งผลต่อภาพลักษณ์ประเทศ

คดีอาญารวมในไตรมาสสามของปี 2557 มีการรับแจ้ง 107,811 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 17.5 และ 5.6 ตามลำดับ คดียาเสพติดมีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 84.1 ของคดีอาญารวม โดยรับแจ้ง 90,663 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 19.1 และ 6.1 ตามลำดับ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 11,447 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 11.2 และ 2.8 ตามลำดับ สำหรับคดีชีวิตร่างกายและเพศมีจำนวน 5,701 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 ร้อยละ 0.3 แต่ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 4

การใช้ความรุนแรงในการทวงหนี้ในระบบยังคงปรากฏ ดังจะเห็นได้จากจำนวนคดีชีวิตร่างกายและเพศ⁸ พบว่าสถิติการทำร้ายร่างกายมีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 55.7 ของคดีชีวิตร่างกายและเพศในส่วนของความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น มีด้วยกันหลายสาเหตุทั้งการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การทะเลาะวิวาท การชิงวิ่งราว รวมทั้งการใช้ความรุนแรงในการทวงหนี้ ขบวนการทวงหนี้ในระบบที่ใช้ความรุนแรงในการติดตามทวงหนี้ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาพบว่า “ธุรกิจเงินกู้ในระบบ” เติบโตอย่างกว้างขวางในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น ทั้งในรูปแบบบริษัท เช่น ไฟแนนซ์ สิ้นเชื่อทั่วไป ธุรกิจเงินกู้ในระบบจะเรียกเก็บดอกเบี้ยเป็นรายวันในอัตราสูงร้อยละ 5-20 ต่อเดือน หากลูกหนี้ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่ชำระตามกำหนด จะใช้วิธีการจ้นนักทวงหนี้ทั้งแบบสำนักงานกฎหมาย บุคคล หรือใช้ระบบ “แก๊งหมวกกันน็อก” เพื่อติดตามทวงหนี้โดยใช้วิธียึดทรัพย์สิน ปืบบังคับ ช่มชู้ ทำร้ายร่างกาย และบ่อยครั้งถึงขั้นเสียชีวิต

⁸ คดีความผิดกลุ่มคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกเป็น จำคุกโดยเจตนา จำคุกโดยไม่เจตนา ทำให้ตายโดยประมาท พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย และข่มขืนกระทำชำเรา

มาตรการแก้ไขปัญหานี้นอกระบบ

1. ให้ความช่วยเหลือลูกหนี้นอกระบบ โดย
 - 1) จัดทนายความที่มีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์มากพอให้เข้ามาช่วยเหลือลูกหนี้เงินกู้นอกระบบที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
 - 2) เร่งปรับกระบวนการในการช่วยเหลือให้รวดเร็วขึ้น เช่น ลดขั้นตอนเอกสาร
 - 3) จัดให้มีหน่วยงานเฉพาะ ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินภาคประชาชนทั้งระบบ โดยเป็นแกนกลางในการประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกู้เงิน หรือการทวงหนี้ของเจ้าหนี้นอกระบบ การเสนอแนะนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหานี้ภาคประชาชน
 - 4) รมว.ศค.ให้ความรู้กับประชาชน เกี่ยวกับกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทวงหนี้ เพื่อมิให้ประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบ
 - 5) จัดระบบการช่วยเหลือประชาชนอย่างครบวงจร เช่น การเจรจาสนทนากับเจ้าหนี้ การเปลี่ยนเจ้าหนี้ให้ประชาชนเป็นหนี้หน่วยงานที่แก้ไขปัญหานี้เพียงหน่วยเดียว
 2. ให้มีมาตรการสินเชื่อโนโพนแนช เพื่อแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายเงินของประชาชนในการปล่อยกู้ให้รายย่อย ซึ่งรูปแบบการปล่อยกู้ จะให้เอกชนเป็นผู้ให้บริการสินเชื่อ ที่มีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ 10 ล้านบาท เพื่อให้ไม่เป็นการระดมทุนประมาณภาครัฐ แต่ภาครัฐจะมีบทบาทในการกำกับดูแลให้การดำเนินธุรกิจมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมกับผู้รับบริการ โดยปล่อยกู้ให้ไม่เกินรายละ 100,000 บาท
 3. ปรับรูปแบบการทำงานของศูนย์ดำรงธรรม โดยนำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้ามาช่วยแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ พร้อมเพิ่มงบประมาณให้ศูนย์ดำรงธรรมในการช่วยเหลือประชาชนให้มากขึ้น
 4. ให้มีมาตรการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน เช่น
 - 1) ใช้มาตรการทางการเงินในการปรับพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของประชาชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการหนี้และหลุดพ้นจากวงจรหนี้นอกระบบอย่างถาวรได้ด้วยตนเอง เช่น การนำแนวคิดแบบสังฆะออมทรัพย์ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เพื่อให้เกิดวินัยทางการเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน การให้ความช่วยเหลือกันในการติดตาม กำกับการเงินของสมาชิก
 - 2) ใช้มาตรการลดความยากจนและเพิ่มศักยภาพแก่ประชาชน โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ควบคู่กับการส่งเสริมการออม
 - 3) สร้างวินัยและเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการเงินในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และรู้เท่าทันต่อผลกระทบที่จะตามมาจากการขาดวินัยทางการเงิน และการใช้จ่ายเกินตัวจนต้องกู้เงินนอกระบบ
- ที่มา: 1. ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2556
 2. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2557
 3. โครงการศึกษาพัฒนานโยบายการยุติธรรมเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556

ตาราง 14 มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

ด้าน	แนวทางการดำเนินงาน
การช่วยเหลือเยียวยา	จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยว ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต
การรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในแหล่งท่องเที่ยวหลักและรอง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ติดตั้งระบบวงจรปิด โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยว - เพิ่มอัตรากำลังบุคลากรทั้งตำรวจภูธร ตำรวจน้ำ ตำรวจท่องเที่ยว และอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว - จัดระเบียบสถานที่ท่องเที่ยว - จัดทำแผนปฏิบัติการช่วงเทศกาลสำคัญ แผนเผชิญเหตุฉุกเฉินและภัยธรรมชาติ - สำรวจและปรับสภาพจุดที่เกิดเหตุบ่อยครั้ง ทำป้ายเตือน - จัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยและการบำบัดน้ำเสีย - อนุรักษ์ป่าต้นน้ำและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
การรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	- จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - พัฒนาระบบการรับแจ้งเหตุ - จัดระเบียบแรงงานต่างด้าว - จัดทำคู่มือนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลทั้งแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัย - จัดโซนนิ่งการท่องเที่ยว แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุในพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณสนามบิน จัดระเบียบการให้บริการรถรับจ้างสาธารณะควบคุมดูแลในส่วนผู้ให้บริการและราคาค่าบริการที่เหมาะสม
สร้างความเชื่อมั่นและศักยภาพในกระบวนการยุติธรรม	- จัดตั้งศาลแผนกคดีท่องเที่ยวขึ้นในทุกภาค - กวดขันการจับกุมผู้กระทำความผิดต่อนักท่องเที่ยว - จัดระบบฐานข้อมูลกลุ่มมิจฉาชีพหรือกลุ่มเฝ้าระวัง - พัฒนาระบบการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ที่มา: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.)

การแก้ไขปัญหานี้นอกระบบที่นำไปสู่การลดความรุนแรงที่ถูกทวงหนี้ เช่น การให้ความช่วยเหลือลูกหนี้นอกระบบโดยจัดทนายความเข้ามาช่วยเหลือลูกหนี้เงินกู้นอกระบบที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม มีมาตรการสินเชื่อโนโพนแนช เพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน จัดให้มีหน่วยงานเฉพาะทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินภาคประชาชนทั้งระบบ รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่ายของประชาชนให้สามารถบริหารจัดการหนี้และหลุดพ้นจากวงจรหนี้นอกระบบอย่างถาวรได้ด้วยตนเอง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศ จากสถานการณ์ที่ปรากฏในสื่อต่างๆ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งในลักษณะของการถูกฉกชิงวิ่งราว ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกวางยา ถูกฉ้อโกง ชูกรรโชกทรัพย์ ช่มชู้ เอารัดเอาเปรียบในเรื่องค่าบริการ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองไทยของชาวต่างชาติ อีกทั้งรัฐบาลนานาชาติประเทศต่างเรียกร้องให้ไทยเพิ่มมาตรการดูแลความปลอดภัยแก่ชาวต่างชาติ โดยข้อมูลจากสถานกงสุลอังกฤษระบุว่าในปี 2556 มีนักท่องเที่ยวจากประเทศอังกฤษในประเทศไทยมาขอความช่วยเหลือมากเป็นอันดับ 2 รองจากประเทศฟิลิปปินส์ และในช่วงเดือนมีนาคม 2555-มีนาคม 2556 มีชาวอังกฤษเสียชีวิตในไทยประมาณ 389 คน

รัฐบาลจึงได้มีมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งในด้านการรักษาความปลอดภัย อาทิ การจัดระเบียบสถานที่ท่องเที่ยว การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดแก่นักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยว การพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การพัฒนาระบบการรับแจ้งเหตุ การปราบปรามอาชญากรรม การกวดขันจับกุมผู้กระทำความผิดต่อนักท่องเที่ยวทุกรูปแบบ การจัดระบบฐานข้อมูลกลุ่มมิจฉาชีพ การพัฒนาระบบการสื่อสารของตำรวจท่องเที่ยว และการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการเฝ้าระวัง ขณะนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติอยู่ระหว่างการจัดทำร่างแผนแม่บทสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติแบบบูรณาการเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

เร่งรณรงค์ “เมา-ง่วง ไม่ขับ-ใช้ความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด” อย่างต่อเนื่องทั้งปีเพื่อลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรทางบก

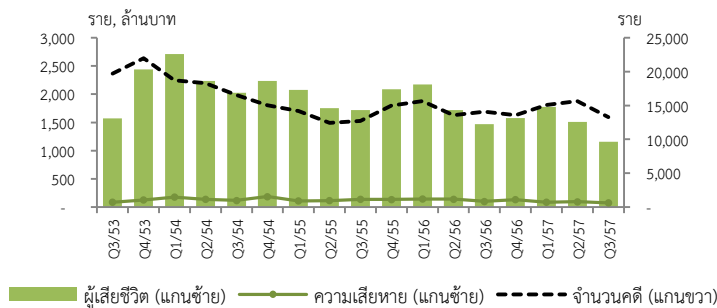
สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกในไตรมาสสามของปี 2557 มีการรับแจ้งคดีอุบัติเหตุจราจร 13,274 ราย ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 5.9 และ 15.3 ตามลำดับ มีผู้เสียชีวิต 1,158 ราย

ตาราง 15 แนวทางแก้ไขปัญหความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในระยะเร่งด่วนและระยะยาว

ระยะเร่งด่วน	- จัดระเบียบการให้บริการและสถานที่ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลัก ให้แล้วเสร็จก่อนฤดูกาลท่องเที่ยว (High Season) - สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในสถานการณ์ในประเทศที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง โดยการประชาสัมพันธ์ให้ต่างชาติทราบถึงข้อเท็จจริงและชี้ให้เห็นถึงความปลอดภัย รวมถึงความสะดวกในการเดินทาง - ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไทยในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาลาดหลัก และเพิ่มตลาดศักยภาพใหม่ๆ
ระยะยาว	- กำหนดและพัฒนามาตรฐานการให้บริการต่างๆ โดยเฉพาะคุณภาพการให้บริการของผู้ประกอบการ และพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจได้ดีขึ้น - พัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานการให้บริการต่างๆ ให้เหมาะสม การสร้างภาพลักษณ์ต่อชาวต่างชาติในด้านความปลอดภัย และการตอบสนองและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในขณะที่เกิดปัญหาอย่างทันท่วงที

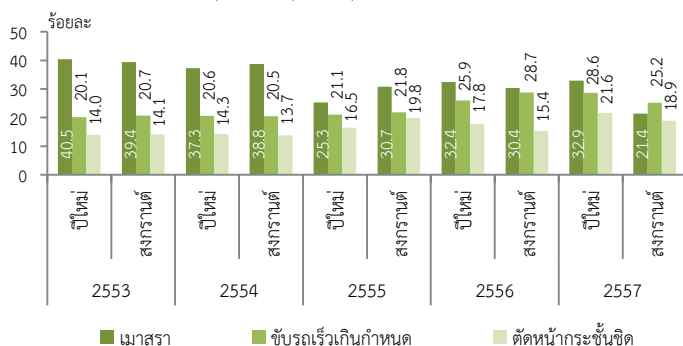
ที่มา: คณะกรรมการนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.)

แผนภาพ 14 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก ตาย และมูลค่าความเสียหาย รายไตรมาสปี 2553-2557

ที่มา: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2557)

แผนภาพ 15 สถิติสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปี 2553-2557

ที่มา: ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน

ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2556 และจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 21.2 และ 23.4 ตามลำดับ ขณะที่สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการก่อเหตุร้ายและรถโดยสารสาธารณะพบว่ายังคงมีการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าร้อยละ 10.44 และ 13.73 ตามลำดับ สาเหตุอันดับแรกเกิดจากการใช้ความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด จึงได้มีนโยบายเน้นความปลอดภัยโดยมีมาตรการนำร่องติดตั้งกล้องดักถ่ายภาพในรถโดยสาร บขส. จำนวน 60 คัน โดยจะเริ่มติดตั้งในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2557 เพื่อลดอุบัติเหตุและสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและเพื่อติดตามพฤติกรรมรถโดยสารโดยเฉพาะการใช้ความเร็ว รวมทั้งการให้มีมาตรฐานการขอใบอนุญาตขับรถเพื่อให้ผู้ขับขี่รถยนต์บนท้องถนนเกิดความปลอดภัยมากที่สุด

จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุที่ผ่านมาพบว่าในไตรมาสสามของทุกปีจะเกิดอุบัติเหตุต่ำกว่าไตรมาสอื่นที่เป็นช่วงของเทศกาล และข้อมูลจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) พบว่าในช่วงที่ไม่ใช่เทศกาลจะมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร 30 คนต่อวัน ขณะที่ในช่วงเทศกาลจำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น 2-3 เท่า และสาเหตุอันดับแรกของการเกิดอุบัติเหตุมาจากการเมาสุรา โดยในช่วงเทศกาลสงกรานต์และปีใหม่ของปี 2557 เกิดอุบัติเหตุจาก “เมาสุรา” ร้อยละ 21.4 และ 32.9 ตามลำดับ ถึงแม้สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากสาเหตุวงและหลับในจะอยู่ในลำดับท้าย แต่ทั้งอาการเมา ง่วง และหลับในจะมีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยง⁹ ของผู้ขับขี่ และหากผู้ขับขี่และผู้โดยสารมีการดื่มสุราร่วมด้วย¹⁰ จะมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นต่อการไม่คาดเข็มขัดและสวมหมวกนิรภัย

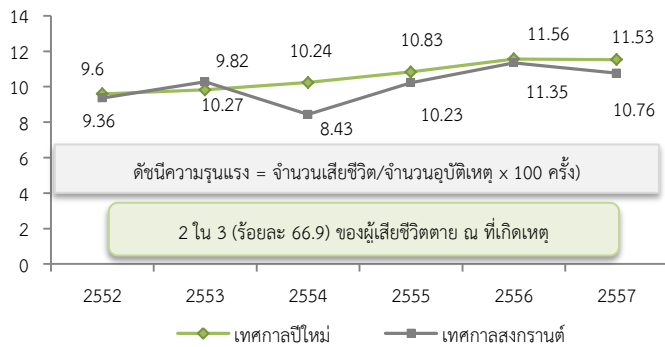
มาตรการที่ควรเร่งดำเนินการก่อนเทศกาลปีใหม่คือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด¹¹ ร่วมกับการสร้างความตระหนักให้กับสังคม และเร่งรณรงค์ “เมา-ง่วง ไม่ขับ-ใช้ความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด” อย่างต่อเนื่องตลอดปี พร้อมทั้ง “บูรณาการ” การทำงานของหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆ ใช้กลยุทธ์สื่อรูปแบบใหม่มาเสริม รณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้ความรู้ในการป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากอุบัติเหตุ จัดตั้งจุดตรวจวัดแอลกอฮอล์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกวัน จัดตั้งจุดบริการประชาชนเพื่อพักผ่อน จัดหน่วยให้บริการตรวจรถยนต์ก่อนการเดินทาง จัดตั้งศูนย์รณรงค์การลดอุบัติเหตุและบริหารจัดการจราจรในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2558 โดยมีศูนย์กลาง 2 แห่งคือ (1) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

⁹ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของดัชนีความรุนแรง ได้แก่ การขับรถเร็ว การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกัน (ไม่สวมหมวก ไม่ใช้เข็มขัดนิรภัย) หลับใน ดื่มแล้วขับ ปัจจัยด้านถนน วัตถุอันตรายอยู่ข้างทาง เช่น ต้นไม้ เสาไฟ แห่งคอนกรีต ป้าย รถจอดไหลทาง อื่น ๆ เช่น การช่วยเหลือ บรรทุกเกิน เป็นต้น

¹⁰ ในเทศกาลปีใหม่ ร้อยละ 44.3 ของผู้เสียชีวิต พบว่ามีการดื่มสุราร่วมด้วย โดยเฉพาะในวันที่ 1 มกราคม ที่พบสูงถึงร้อยละ 70.6 ในขณะที่กลุ่มผู้เสียชีวิตที่ใช้รถจักรยานยนต์ มีค่าเฉลี่ยของการดื่มสุราร่วมด้วยถึงร้อยละ 52.9

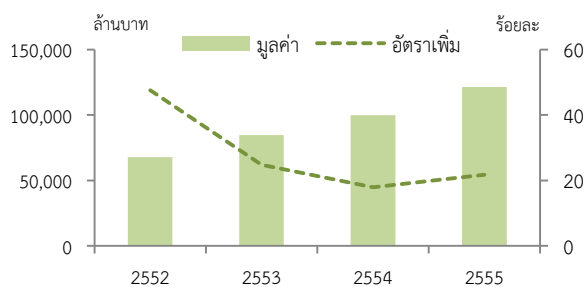
¹¹ เทศกาลปีใหม่ 2557 พบการบังคับใช้กฎหมายลดลง มีการเรียกตรวจลดลงจากปีก่อนร้อยละ 5.4 มีการดำเนินคดีใน 10 พฤติกรรมเสี่ยงหลักลดลงจากปีก่อนร้อยละ 16.6 โดยเฉพาะคดีเมาสุราดำเนินคดีลดลงจากปีก่อนร้อยละ 21.4 (คิดเป็นผู้ถูกดำเนินคดี 21 ราย/จังหวัด/วัน) ขณะที่การเกิดอุบัติเหตุมีการระบุว่าการดื่มสุราถึงร้อยละ 41.7 (เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.8 ในปี 2556)

แผนภาพ 16 แนวโน้มความรุนแรงอุบัติเหตุช่วงเทศกาล ตลอด 5 ปี (2552-2557)

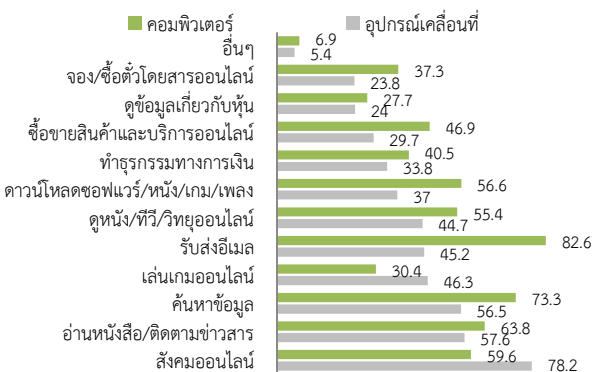
ที่มา: ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน

แผนภาพ 17 มูลค่าและอัตราเพิ่มพณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากธุรกิจผู้บริโภค (B2C)

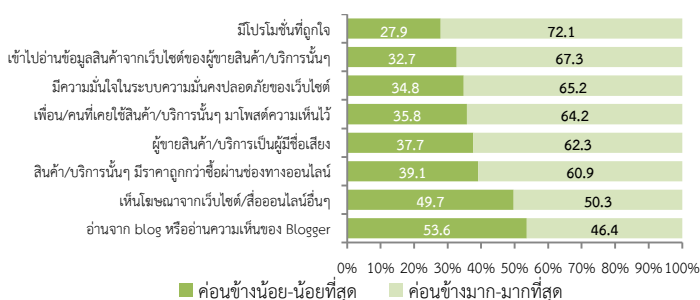
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 18 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเปรียบเทียบตามกิจกรรมการใช้อะหว่างอุปกรณ์เคลื่อนที่กับคอมพิวเตอร์ ปี 2557

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

แผนภาพ 19 ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการผ่านอินเทอร์เน็ต ปี 2557

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

เพื่อประสานข้อมูลการจราจรไปยังปทุมธานี สุพรรณบุรีและอ่างทอง และ (2) จังหวัดนครราชสีมา เชื่อมโยงไปยังสระบุรี ชัยภูมิและบุรีรัมย์ เพื่อติดตามการขับรถและบริหารการจราจรให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นในช่วงเทศกาล รวมทั้งเร่งให้มีมาตรการลดพฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้ความเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด โทรศัพท์หรือดื่มสุราขณะขับรถ เพิ่มบทลงโทษที่รุนแรงกับผู้กระทำความผิดและดำเนินคดีทันที

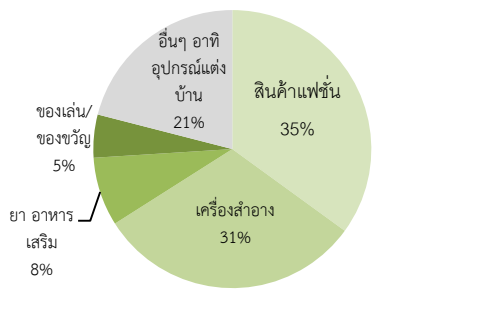
ร้านค้าออนไลน์: การเติบโตอย่างปลอดภัย

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทต่อวิถีชีวิตประจำวันมากขึ้น ส่งผลให้กระแส “ช้อปปิ้งออนไลน์” มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยในปี 2555 พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ธุรกิจขายแก่ผู้บริโภค (B2C) มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 121,000 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 21 จากปี 2554 ขณะที่ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่ามูลค่าตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะเติบโตขึ้นอีกร้อยละ 25-30 ในปี 2556 สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีแนวโน้มซื้อสินค้าและบริการออนไลน์เพิ่มขึ้นโดยซื้อผ่านคอมพิวเตอร์ร้อยละ 46.9 และผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ร้อยละ 29.7 ทั้งนี้ เนื่องจากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์สื่อสารมีความหลากหลายมากขึ้นโดยเฉพาะสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตผ่านระบบ 3G รวมถึงการส่งเสริมภาครัฐกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันเนื่องจากสามารถลดต้นทุน สามารถเข้าถึงลูกค้าได้กว้างขวางขึ้นทั้งในและต่างประเทศ

สำหรับสินค้าที่ผู้บริโภคนิยมซื้อผ่านร้านค้าออนไลน์มากที่สุดคือ สินค้าแฟชั่นร้อยละ 35 รองลงมาอีกร้อยละ 31 อาหารเสริมร้อยละ 8 ที่เหลือเป็นของเล่นของขวัญและอื่นๆ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการผ่านอินเทอร์เน็ต ได้แก่ มีโปรโมชั่นที่ดูใจ มีข้อมูลสินค้าจากเว็บไซต์ที่ขายมากเพียงพอต่อการตัดสินใจ และมีความมั่นใจในระบบความปลอดภัยของเว็บไซต์ ส่วนปัญหาที่เกิดจากการซื้อสินค้า/บริการผ่านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นเรื่องคุณภาพสินค้าไม่ตรงตามที่ระบุไว้การจัดส่งสินค้าล่าช้าและใช้เวลาารอนาน ความรวดเร็วในการดาวน์โหลดรายละเอียดซ้ำ และการติดต่อสอบถามกับร้านค้ายาก

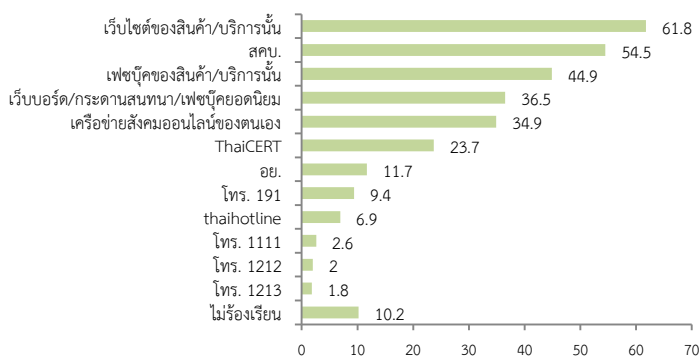
ด้านการแก้ไขปัญหาจากการซื้อสินค้า/บริการทางออนไลน์ พบว่า ด้านการร้องเรียนผู้บริโภค ร้อยละ 61.8 นิยมร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ของสินค้า/บริการนั้นๆ รองลงมาร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคร้อยละ 54.5 และโพสต์บน Facebook ของสินค้านั้นๆ ร้อยละ 45.0 การบอกต่อผ่านเว็บไซต์ที่นิยมหรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ของตนเอง ร้อยละ 36.6 และร้อยละ 34.9 ตามลำดับ แต่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 10 เลือกที่จะไม่ร้องเรียน เนื่องจากไม่ทราบว่าต้องไปร้องเรียนที่ไหนและต้องทำอย่างไร รวมทั้งมูลค่าการซื้อขายที่มีมูลค่าไม่มากนักจึงพอรับได้หากจะถูกฉ้อโกง เป็นต้น ขณะที่

แผนภาพ 20 สินค้าที่ผู้บริโภคนิยมซื้อผ่านร้านค้าออนไลน์ ปี 2556

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

แผนภาพ 21 ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต เปรียบเทียบตามช่องทางการร้องเรียน/แสดงความคิดเห็น

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

ตาราง 16 ปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2556

ลำดับ	ประเภทผลิตภัณฑ์	ล้านเครื่อง	ร้อยละ
1	โทรศัพท์มือถือ	9.2	44.4
2	อุปกรณ์เล่นภาพ/เสียง	3.3	15.9
3	โทรศัพท์บ้าน	2.5	12.1
4	คอมพิวเตอร์	2.0	9.7
5	เครื่องพิมพ์/โทรสาร	1.5	7.2
6	กล้องถ่ายภาพวิดีโอ	0.7	3.4
7	เครื่องปรับอากาศ	0.7	3.4
8	ตู้เย็น	0.8	3.9
	รวม	20.7	100.0

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม 2556

การใกล้เคียงและยุติข้อพิพาทยังไม่มีกระบวนการรองรับอย่างต่อเนื่องและเบ็ดเสร็จ

แม้ว่าการค้าออนไลน์จะมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่มูลค่าเมื่อเทียบกับมูลค่าค้าปลีก-ค้าส่งยังไม่มากนัก เนื่องจากกลุ่มผู้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตยังมีเพียงร้อยละ 34.9 ของประชากร รวมทั้งยังมีประเด็นความเชื่อมั่นต่อร้านค้าออนไลน์ การชำระเงินและการส่งสินค้า ซึ่งปัจจุบันจำนวนร้านค้าออนไลน์คาดว่าจะมีกว่า 5 แสนราย แต่มีการจดทะเบียนกับกรมธุรกิจการค้าแล้ว 10,869 ราย 12,479 เว็บไซต์ และออกเครื่องหมาย DBD Verified¹² เพียง 120 ราย 135 เว็บไซต์ (ณ 31 กรกฎาคม 2557) นอกจากนี้ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังชอบการได้ดูและสัมผัสกับสินค้าจริงซึ่งเป็นข้อจำกัดการเติบโตของการค้าออนไลน์

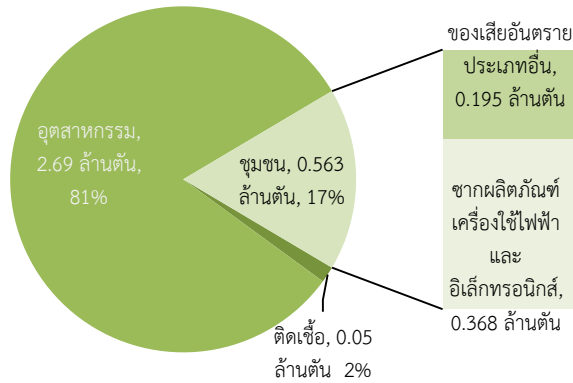
ดังนั้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนด้านเทคโนโลยีและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ จึงจำเป็นต้องมี (1) การเตรียมการด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อขยายการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ต (2) การคุ้มครองผู้บริโภค โดยเร่งส่งเสริมให้ธุรกิจจดทะเบียนเพื่อขอออกเครื่องหมายรับรองการจดทะเบียนและเครื่องหมายรับรองความน่าเชื่อถือ การพัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคทั้งในเรื่องการรับเรื่องร้องเรียน ใกล้เกลี่ยและจัดการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค การให้ความรู้แก่ผู้บริโภคทั้งในเรื่องสิทธิผู้บริโภค ข้อพึงระวังในการซื้อสินค้า อาทิ การเลือกซื้อจากร้านค้าออนไลน์ที่จดทะเบียนรับรอง รวมถึงช่องทางต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือผู้บริโภคเมื่อเกิดปัญหา และการกำกับดูแลสินค้าที่ขายผ่านออนไลน์โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีคุณภาพ โดยเร่งตรวจสอบและเฝ้าระวังให้ทันทั่วถึง

ขยะอิเล็กทรอนิกส์จากสังคมเทคโนโลยีที่รอการแก้ไข

ปัญหาขยะนับวันทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากพฤติกรรมการอุปโภคบริโภคสินค้าของประชาชนเปลี่ยนไป การเพิ่มขึ้นของชุมชน และการขยายตัวของที่อยู่อาศัย การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม รวมทั้งค่านิยมทางสังคม ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก มีของเสียเหลือทิ้งออกมาในรูปแบบต่างๆ เจือปนอยู่ในสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมากทั้งในรูปของขยะมูลฝอยชุมชน (26.8 ล้านตัน) และ ของเสียอันตรายทั้งจากภาคอุตสาหกรรม ขยะติดเชื้อ และ ขยะชุมชน (รวม 3.3 ล้านตัน)

¹² ตามพร.บ.ทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 กำหนดให้การซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผู้ประกอบการจะต้องจดทะเบียนพาณิชย์กับกระทรวงพาณิชย์ และเพื่อส่งเสริมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกเครื่องหมายรับรองให้แก่ธุรกิจที่มีการจัดทำเว็บไซต์ร้านค้าออนไลน์ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพตามที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจัดทำขึ้นโดยเทียบเคียงกับเกณฑ์มาตรฐานระดับสากลโดยการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองการจดทะเบียน (DBD Registered) และการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองความน่าเชื่อถือ (DBD Verified)

แผนภาพ 22 ปริมาณของเสียอันตราย ปี 2556

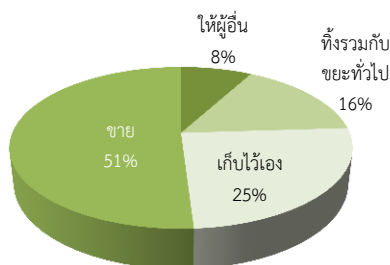
ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ 2556

ตาราง 17 ปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2556

ลำดับ	ประเภทผลิตภัณฑ์	ล้านเครื่อง	ร้อยละ
1	โทรศัพท์มือถือ	9.2	44.4
2	อุปกรณ์เล่นภาพ/เสียง	3.3	15.9
3	โทรศัพท์บ้าน	2.5	12.1
4	คอมพิวเตอร์	2.0	9.7
5	เครื่องพิมพ์/โทรสาร	1.5	7.2
6	กล้องถ่ายภาพวิดีโอ	0.7	3.4
7	เครื่องปรับอากาศ	0.7	3.4
8	ตู้เย็น	0.8	3.9
	รวม	20.7	100.0

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม 2556

แผนภาพ 23 พฤติกรรมของผู้บริโภคในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เมื่อไม่ใช้งานแล้ว

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ 2555

ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นขยะประเภทหนึ่งในของเสียอันตรายจากชุมชนที่มาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี 2556 ซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มีสัดส่วนสูงถึง 368,314 ตัน คิดเป็นร้อยละ 65.4 จากของเสียอันตรายจากชุมชนทั้งหมด (562,834 ตัน) เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ที่มีปริมาณ 359,070 ตัน และจากข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรมยังพบว่าในปี 2556 มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์มากกว่า 20 ล้านเครื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี¹³ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือมีปริมาณสูงมากเป็นอันดับหนึ่งจำนวน 9.2 ล้านเครื่อง รองลงมาคือ อุปกรณ์เล่นภาพ/เสียง 3.3 ล้านเครื่อง และโทรศัพท์บ้าน 2.5 ล้านเครื่อง โดยคาดว่าจากการเปลี่ยนระบบโทรทัศน์เป็นระบบดิจิตอลจะมีการทิ้งโทรทัศน์เครื่องเก่าอีกเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้วจากประเทศที่พัฒนาแล้วมาซ่อมปรับปรุงและใช้ซ้ำ บางส่วนมีการลักลอบเข้ามาเพื่อคัดแยก ถอดชิ้นส่วนขาย ซึ่งส่วนใหญ่มีระยะเวลาการใช้งานสั้น ทำให้เสื่อมสภาพและเป็นขยะในเวลาอันรวดเร็ว

ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดสถานที่กำจัดที่ได้มาตรฐาน และมีการดำเนินงานอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประชาชนเริ่มตระหนักถึงอันตรายของขยะประเภทนี้ แต่ปัญหาคือ “ไม่รู้ว่าจะไปที่ไหน” สอดคล้องกับการสำรวจพฤติกรรมของผู้บริโภคในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ พบว่า กลุ่มครัวเรือนกว่าร้อยละ 25 จะเก็บไว้เอง และปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือ ร้อยละ 16 จะทิ้งซากผลิตภัณฑ์ฯ ปะปนกับขยะทั่วไป ทำให้ซากผลิตภัณฑ์ฯ เหล่านี้ได้รับการจัดการอย่างไม่เหมาะสมหรือถูกวิธี และไม่สามารถนำเอาวัสดุมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และอย่างปลอดภัย การจัดการอย่างไม่เหมาะสมเช่นนี้สามารถก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมได้ในระดับรุนแรง

การป้องกันขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และต่อสุขภาพ ทำได้โดยการปลูกฝังเด็กตั้งแต่เล็กให้ดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการควบคุมขยะอิเล็กทรอนิกส์ด้วยหลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) อาทิ การจัดระบบเกี่ยวกับสถานที่ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ การส่งเสริมให้เกิดธุรกิจรีไซเคิลอย่างครบวงจรขึ้นในประเทศ การสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการออกแบบและปรับปรุงการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมิตรต่อ

¹³ จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า โทรศัพท์มือถือ มีอายุการใช้งานเฉลี่ยประมาณ 3 ปี โทรทัศน์จอสีอาร์ที หรือจอแบน มีอายุการใช้งานเฉลี่ยประมาณ 6.9 ปี และทีวีประเภทจอแบน มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 3.8 ปี คอมพิวเตอร์ มีอายุการใช้งานเฉลี่ย 3.65 ปี

การรับมือกับปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ

เยอรมนี ได้รวมเอาระเบียบสองฉบับ คือ ระเบียบว่าด้วยซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste Electrical and Electronic Equipment, WEEE) และระเบียบว่าด้วยการจัดการใช้สารที่เป็นอันตรายบางประเภทในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ใส่ไว้ในกฎหมายของประเทศ โดยต้องการให้บริษัทที่ขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มีหน้าที่รับผิดชอบเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์ ทำการรีไซเคิลและกำจัดซากผลิตภัณฑ์ และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2548

ญี่ปุ่น มีการจัดการโดยยึดหลักแนวคิด 3R (Reduce Reuse Recycle) และหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) โดยได้มีการร่างกฎหมายหลักซึ่งเป็นกรอบของกฎหมายสำหรับการจัดการขยะและการส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้สังคมมีการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ ลดการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติและลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาลกลางองค์กรส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ และผู้บริโภค และมีความมุ่งหมายให้มีการรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์ และยังมีระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการซากอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ คือ แนวปฏิบัติในการจัดการของเสียและการรีไซเคิลซากอุปกรณ์การติดฉลากรักษาสีสิ่งแวดล้อมบนผลิตภัณฑ์ และแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จีน มีประกาศใช้ระเบียบการควบคุมมลพิษจากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเริ่มบังคับใช้เมื่อ 1 มีนาคม พ.ศ. 2550 มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมและลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีกระทรวงสารสนเทศอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงาน รับผิดชอบหลักและเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานและบัญญัติข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการซากอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์นอกจากนี้ยังมีหน้าที่รณรงค์ให้ภาคอุตสาหกรรมระบุเกี่ยวกับการควบคุมสารต้องห้ามและช่วงเวลาปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ลงบนสินค้าต่างๆ ซึ่งเป็นข้อบังคับให้มีการติดฉลากแจ้งข้อมูลต่างๆ ของสินค้าซึ่งมีผลครอบคลุมตั้งแต่การผลิตสินค้าไปจนถึงการจำหน่าย และยังรวมถึงการนำเข้าสินค้าในกลุ่มอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์สู่ตลาดภายในประเทศจีนด้วย แต่ไม่ได้มีผลบังคับกับการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกแต่อย่างใด

เกาหลีใต้ มีนโยบายในการจัดการของเสียโดยยึดหลักนโยบาย 3R (Reduce Reuse Recycle) มาตั้งแต่ พ.ศ. 2536 โดยประกาศนโยบายการลดของเสียจากบรรจุภัณฑ์และนโยบาย Material and Workmanship Improvement System ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงวัสดุของผลิตภัณฑ์ในการผลิตของอุตสาหกรรมรถยนต์และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ และในปี พ.ศ. 2546 ได้มีนโยบาย Extended Producer Responsibility System โดยผู้ผลิตต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการรีไซเคิลผลิตภัณฑ์ของตน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการครอบคลุมผลิตภัณฑ์แล้ว 17 รายการ

ที่มา: ชมพูนุท พรหมภักดี สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
แนวทางการรับมือปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย มิถุนายน 2555

สิ่งแวดล้อม รวมถึงการนำมาตรการภาษีมาใช้เพื่อสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ผลิต ปัจจุบันองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องพยายามที่จะร่วมบูรณาการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในส่วนของกำหนดยุทธศาสตร์และในการนำนโยบายไปปฏิบัติ¹⁴ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นชอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย¹⁵ รวมทั้งการจัดหาที่ทิ้งขยะกลางในทุกจังหวัด ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อไป

“คืนความสุขให้คนไทย ทุกคนร่วมมือ แก้ไขปัญหาขยะ”

คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการกำจัดขยะและกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน โดยได้ให้ความเห็นชอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ที่เสนอโดยกรมควบคุมมลพิษ คือ (1) เร่งจัดการขยะมูลฝอยสะสมในสถานที่กำจัดขยะพื้นที่วิกฤติ (ขยะเก่า) (2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะใหม่) โดยเน้นการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และแปรรูปพลังงานจากขยะ (3) จัดระเบียบมาตรการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ (4) กระตุ้นวินัยของคนในชาติ มุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

การดำเนินงานแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือน มีพื้นที่เป้าหมาย 11 จังหวัด ได้แก่ การกำจัดขยะเก่าใน 6 จังหวัด หรือ 619 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คือ พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครปฐม สมุทรปราการ ลพบุรี ปทุมธานี และจังหวัดนาร่องที่จัดการขยะรูปแบบใหม่ 5 จังหวัด คือ นนทบุรี ภูเก็ต สงขลา กรุงเทพฯ เชียงราย

ระยะปานกลาง ต้องทำให้เสร็จสิ้นใน 1 ปี มีพื้นที่เป้าหมาย 20 จังหวัด หรือ 2,172 อปท. ได้แก่ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ราชบุรี ขอนแก่น ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี นครราชสีมา ลำปาง แพร่ ชัยนาท เพชรบูรณ์ ระนอง ชุมพร ยะลา ฉะเชิงเทรา กระบี่ และสมุทรสาคร

และระยะยาว ซึ่งใช้เวลา 1 ปีขึ้นไป ทาง คพ. ก็จะดำเนินการต่อในจังหวัดอื่นๆ ที่เหลืออีก 46 จังหวัด หรือ 4,979 อปท.

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

¹⁴ กรมควบคุมมลพิษ ได้นำเสนอแนวคิดยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์และเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559) และอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต หลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) หลักการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

¹⁵ การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ได้แก่ ในระยะ 1 ปี จัดทำโครงการนำร่องการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ตามหลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต และในระยะยาว ออกกฎหมายด้านการจัดการซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตามหลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต/ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์

ส่วนที่สอง : บทความพิเศษเรื่อง “โอกาสการพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียน”

การพัฒนาตามช่วงวัยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนเนื่องจากการลงทุนที่มีผลตอบแทนสูง แต่เด็กวัยเรียนที่ควรอยู่ในระบบการศึกษา 6-8 แสนคนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนและได้เรียนแต่อกจากกระบบการศึกษาท่อนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกว่า 1 แสนคนที่อ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้ รวมทั้งขาดทักษะที่สามารถต่อยอดการทำงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้นทุนชีวิตยังอ่อนแอ การพัฒนาเด็กในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและหลุดจากระบบการศึกษาควรจัดทำระบบข้อมูลเพื่อหา กลุ่มเป้าหมาย การเพิ่มช่องทางและทางเลือกการศึกษา การสนับสนุนให้เด็กได้เรียนและอยู่ในระบบโรงเรียน ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยยกระดับคุณภาพครูวางแผนการผลิตนักเรียนให้ตรงความต้องการของตลาด และส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนจะเป็นการสร้างทักษะที่สำคัญให้เด็กมีความรู้ สามารถต่อยอดคิดวิเคราะห์ และเตรียมเข้าสู่วัยแรงงานอย่างมีคุณภาพ และเมื่อเด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพก็จะใช้ความสามารถในการปรับตัวต่อการพัฒนาต่อยอดเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งการทำงาน สร้างสรรค์ รวมถึงการประกอบอาชีพต่อสังคมและคนรุ่นต่อไป ขณะที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านบวกและลบต่อการพัฒนาเด็ก เด็กที่พึงประสงค์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีความฉลาดทางอารมณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดีและมีพฤติกรรมเหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ ต่อยอด ตลอดจนมีทักษะในการทำงานและดำเนินชีวิต เพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างเป็นสุข

สถานการณ์เด็กวัยเรียน

ผลสำมะโนประชากรและเคหะในปี 2553 เด็กวัยเรียน (6-17 ปี) มีประมาณ 11 ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ในระบบโรงเรียน ร้อยละ 89.5 นอกกระบบโรงเรียนร้อยละ 3.0 และไม่ได้เรียน ร้อยละ 7.4 หรือประมาณ 8 แสนคน และมีแนวโน้มลดลงดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจความพิการในปี 2555 พบเด็กทั้งหมดที่มีอายุ 6-17 ปี ไม่ได้เรียนร้อยละ 5.6 ของประชากรเด็ก หรือประมาณ 6.5 แสนคน การออกจากโรงเรียนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากการดำเนินโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเรื่องกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาฯ จากสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ามีเด็กบางกลุ่มที่หลุดออกจากระบบการศึกษาซึ่งจะทำให้ขาดโอกาสการพัฒนาศักยภาพในอนาคต ขณะที่เด็กที่อยู่ในระบบการศึกษายังมีปัญหาเรื่องคุณภาพทั้งในด้านความรู้จำเป็นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และจริยธรรมเพื่อต่อยอดการทำงานและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

กลุ่มเด็กที่ขาดโอกาสและออกนอกระบบการศึกษา : สาเหตุและคุณลักษณะ

สาเหตุของการออกนอกระบบการศึกษาก่อนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มเด็กวัย 6-14 ปี เหตุผลส่วนใหญ่มาจากปัญหาการเจ็บป่วยและพิการทั้งจากไม่สามารถเรียนได้และความไม่พร้อมหรือเพียงพอของโรงเรียน รองลงมาคือความยากจน และไม่สนใจหรือคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะเรียน ขณะที่ในกลุ่มวัย 15-17 ปี ครึ่งหนึ่งให้เหตุผลว่าจบการศึกษาแล้ว รองลงมาคือไม่มีทุนและต้องหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวร้อยละ

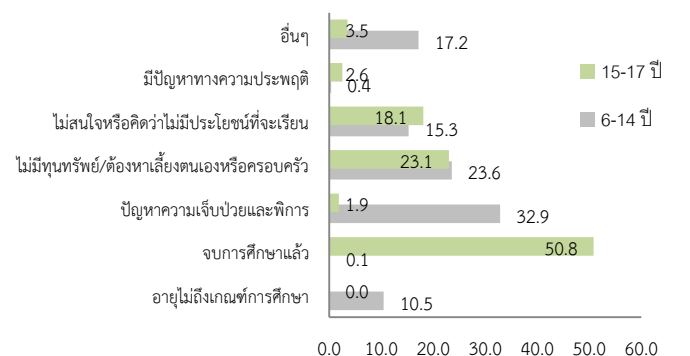
จำนวนและสัดส่วนเด็กวัยเรียนที่อยู่ในและนอกระบบการศึกษาปี 2553

(หน่วย: ล้านคน)

	อายุ 6-14 ปี	อายุ 15-17 ปี	รวม 6-17 ปี	ร้อยละ
เด็กทั้งหมด ¹ (ล้านคน)	8.14	2.90	11.04	100.0
อยู่ในระบบการศึกษา				
○ อยู่ในระบบโรงเรียน ²	7.813	2.064	9.877	89.5
○อยู่นอกระบบโรงเรียน ³	0.228	0.114	0.342	3.1
ไม่ได้เรียน ¹	0.099	0.722	0.821	7.4

ที่มา: 1. สำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
2. กระทรวงศึกษาธิการ
3. ประมาณการโดยหักเด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนและไม่ได้เรียนออก

ร้อยละของเหตุผลของการไม่เรียนของเด็กอายุ 6-17 ปี
จำแนกตามกลุ่มอายุ

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจความพิการ ปี 2555 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สศช.

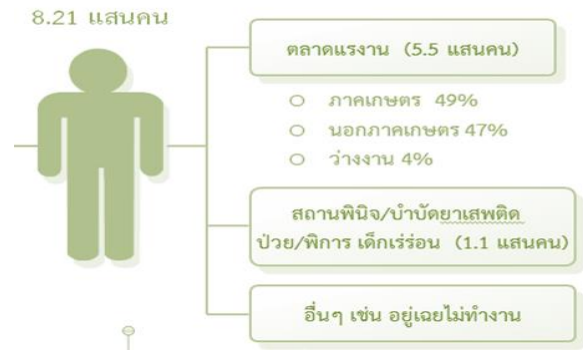
23 ไม่สนใจหรือไม่คิดว่ามีประโยชน์ร้อยละ 18 เป็นที่น่าสังเกตว่ามีเหตุผลที่ว่าจบการศึกษาภาคบังคับแล้วซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาคบังคับหรือระดับประถม และไม่สนใจหรือไม่คิดว่ามีประโยชน์ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงความไม่จำเป็นที่จะต้องศึกษาในระดับที่สูงขึ้น อาจเป็นเหตุประกอบกับความยากจนและเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคมจึงทำให้ไม่เรียนต่อ

▪ **เด็กที่ไม่เข้าเรียนส่วนใหญ่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย** เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กในวัยเรียนในแต่ละช่วงวัยพบว่า เด็กวัย 12-14 ปีไม่ได้เรียนมีสัดส่วนร้อยละ 4.6 เด็กวัย 15-17 ปีไม่ได้เรียนมีสัดส่วนร้อยละ 31 สูงกว่ากลุ่มรายได้ปานกลางและสูงที่มีสัดส่วนการไม่ได้เรียนร้อยละ 1.43 และร้อยละ 15 ตามลำดับ เมื่อจำแนกรายภาค เด็กวัย 6-14 ปี ในภาคใต้มีสัดส่วนไม่ได้เรียนสูงสุดคือ ร้อยละ 2.24 ขณะที่เด็กวัย 15-17 ปี ในกรุงเทพฯ มีสัดส่วนไม่ได้เรียนมากที่สุดคือ ร้อยละ 47.15 รองลงมาคือ ภาคใต้ร้อยละ 30.03 เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคใต้เป็นภาคที่มีเศรษฐกิจดีแต่กลับมีเยาวชนที่ไม่ได้เรียนสูงกว่าภาคอื่นๆ ส่วนในกรุงเทพฯ มีสัดส่วนเด็กไม่ได้เข้าเรียนสูงอาจเป็นเพราะเด็กที่ไม่ได้เรียนมีแนวโน้มอพยพมาอยู่ในกรุงเทพฯ เพื่อทำงาน

▪ **เด็กที่ออกนอกระบบการศึกษา ส่วนใหญ่เข้าสู่ตลาดแรงงาน** โดยเด็กวัย 15-17 ปี ที่ไม่ได้เรียนเข้าสู่ตลาดแรงงานจำนวนประมาณ 5.5 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 76 ของเด็กวัยเดียวกันที่ไม่ได้เรียน เป็นผู้มีงานทำร้อยละ 95.6 ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในสาขาเกษตรกรรมร้อยละ 49 ขณะที่ 1 ใน 3 อยู่ในภาคบริการได้แก่ ค้าส่ง/ค้าปลีก โรงแรมภัตตาคารและก่อสร้าง และร้อยละ 10 อยู่ในสาขาการผลิต ทั้งนี้ เด็กที่เข้าสู่ตลาดแรงงานประมาณ 1 ใน 3 ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉพาะเด็กที่ทำงานในภาคเกษตรที่มีกว่าร้อยละ 40 นอกจากนี้ ยังมีเด็กที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจและเข้าบำบัดรักษายาเสพติดประมาณ 50,000-60,000 คน เด็กที่ป่วยและพิการทั้งจากไม่สามารถเรียนและข้อจำกัดต่างๆ ที่ไม่ได้เข้าเรียน 24,000 คน ตลอดจนเด็กเร่ร่อนซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ 30,000 คน

การออกจากระบบการศึกษาของเด็กวัยเรียนสะท้อนให้เห็นว่ายังมีข้อจำกัดในการรับบริการการศึกษาโดยเฉพาะเด็กยากจนที่อยู่ห่างไกล รวมถึงเด็กพิเศษซึ่งจำเป็นต้องได้รับการดูแลโดยไม่เป็นข้อจำกัดต่อการเรียน การหลุดออกจากระบบการศึกษาของเด็กวัยเรียนจะก่อให้เกิดความสูญเสียต่อทั้งเศรษฐกิจและสังคม โดยผลการศึกษาของ Burnett (2013) พบว่า เด็กไทยที่อยู่นอกระบบการศึกษา 3.5 แสนคน จะสูญเสียการสร้างโอกาสทางรายได้ประมาณปีละ 4.35 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 1.19 ของ GDP และเมื่อรวมต้นทุนด้านสังคมจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.79 ของ GDP หรือประมาณ 10.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ต่อปี

เด็กออกนอกระบบการศึกษา อยู่ที่ไหน?

สัดส่วนของเด็กที่ไม่เข้าเรียนเทียบกับจำนวนเด็กวัยเรียนในแต่ละกลุ่ม จำแนกตามรายได้และฐานะ

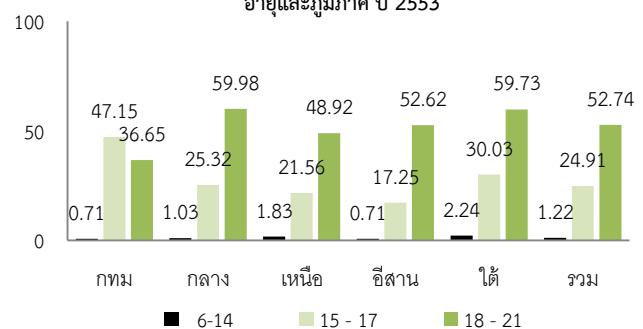
ปี	2553		2554		2555	
กลุ่มอายุ	รายได้ น้อย	รายได้ กลาง-สูง	รายได้ น้อย	รายได้ กลาง-สูง	รายได้ น้อย	รายได้ กลาง-สูง
6-11 ปี	1.58	0.63	1.01	0.34	0.66	0.37
12-14 ปี	4.93	1.82	4.78	1.97	4.58	1.43
15-17 ปี	27.93	15.08	30.55	16.80	31.03	15.00

หมายเหตุ : รายได้น้อย คือ กลุ่มใน decile1-decile3

รายได้กลาง-สูง คือ กลุ่มใน decile4-decile10

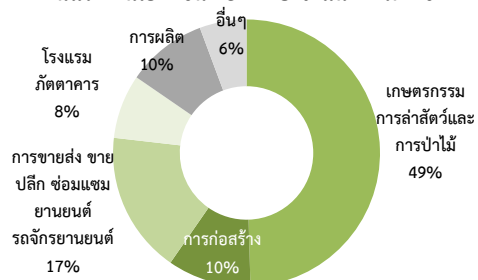
ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

สัดส่วนเด็กที่ไม่ได้เรียนต่อประชากรกลุ่มอายุจำแนกตามกลุ่มอายุและภูมิภาค ปี 2553

ที่มา: ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2553 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

สัดส่วนแรงงานเยาวชน 15-17 ปี จำแนกตามสาขา

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงาน ของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

เด็กในระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพทั้งทักษะการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต

▪ เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ

○ เด็กมีปัญหาการอ่านและเขียน การออกจากระบบการศึกษาก่อนจบการศึกษาและปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย ทำให้เด็กไทยมีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ผลสำมะโนประชากรและเคหะปี พ.ศ. 2553 พบว่าเด็กวัย 10-19 ปี มีผู้อ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้อ้อยละ 1.3 หรือประมาณ 1.28 แสนคน ขณะที่เด็กที่อยู่ในโรงเรียนก็มีปัญหาการอ่านเขียน ขณะที่ผลสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี 2556 พบว่า นักเรียนระดับชั้น ป.3 จำนวน 445,000 คน มีที่อยู่ในข่ายต้องปรับปรุงประมาณ 127,800 คนหรือร้อยละ 28.7 จำแนกเป็นนักเรียนที่อ่านไม่ได้เลย 27,000 คน อ่านได้แต่อยู่ในระดับปรับปรุง 23,700 คน อ่านได้แต่ไม่เข้าใจ 14,600 คน อ่านได้เข้าใจบ้าง 62,000 คน ส่วนเด็ก ป.6 จากจำนวน 444,000 คน อยู่ในข่ายต้องปรับปรุง 73,290 คน หรือประมาณร้อยละ 16.5 เป็นนักเรียนอ่านไม่ได้เลย 7,880 คน อ่านได้แต่อยู่ในระดับปรับปรุง 6,750 คน อ่านได้แต่ไม่เข้าใจ 7,080 คน อ่านได้เข้าใจบ้าง 51,580 คน

○ เด็กมีผลคะแนนเฉลี่ยวิชาหลักอยู่ในระดับต่ำ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลคะแนนสอบวิชาหลักในทุกชั้นปีมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษที่มีแนวโน้มต่ำลงเมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งวิชาหลักดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาทักษะต่อยอดในการทำงาน การคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ การขาดทักษะพื้นฐานเหล่านี้ส่งผลให้เด็กกลายเป็นแรงงานที่ขาดคุณภาพ

▪ การขาดทักษะที่สามารถต่อยอดทำงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และยูเนสโก (UNESCO) ได้ระบุทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนทุกคนนั้นมีใช้ทักษะทำงานเฉพาะด้าน แต่ทุกคนควรมีทักษะที่สามารถต่อยอดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหา โดยทักษะเหล่านี้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจากการสำรวจของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติและธนาคารโลก พบว่า แรงงานมีปัญหาด้านภาษาอังกฤษ การใช้งานเทคโนโลยี การคิดคำนวณ ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำ และการสื่อสาร ตามลำดับ ซึ่งล้วนแต่จำเป็นต่อการทำงาน การต่อยอดและแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต

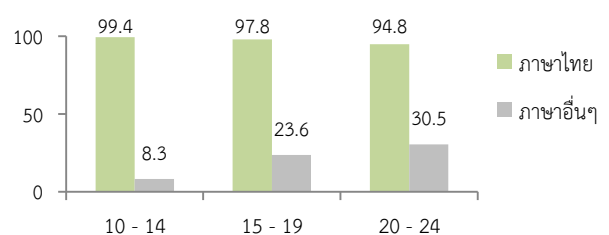
ขณะที่ผลิตภาพของแรงงานไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นไม่มากนัก โดยผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.4 ต่อปี ในช่วงปี 2544-2556 และยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับแรงงานมาเลเซีย ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน ซึ่งมีผลิตภาพสูงกว่าแรงงานไทยถึง 1.6 เท่า 3.8 เท่า 2.9 เท่า 2.6 เท่า และ 3 เท่า ตามลำดับ

จำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าบำบัดรักษาเสพติดและถูกดำเนินคดีในสถานพินิจฯ

	2553		2554	
	7-17 ปี	18-24 ปี	7-17 ปี	18-24 ปี
เด็กเข้าบำบัดรักษาเสพติด (ราย)	4,641	52,910	11,176	66,412
	2553	2554	2555	
เด็กที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจฯ (อายุ 10-18 ปี) (คดี)	44,057	55,049	34,276	

ที่มา: เด็กด้อยโอกาส จุดพลิกผันอนาคตของชาติ, สสค.

ร้อยละของเด็กต่อประชากรกลุ่มอายุที่อ่านออกเขียนได้ ปี 2553

ที่มา: สำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้น ป.6 และ ม.3 ปีการศึกษา 2552-2556

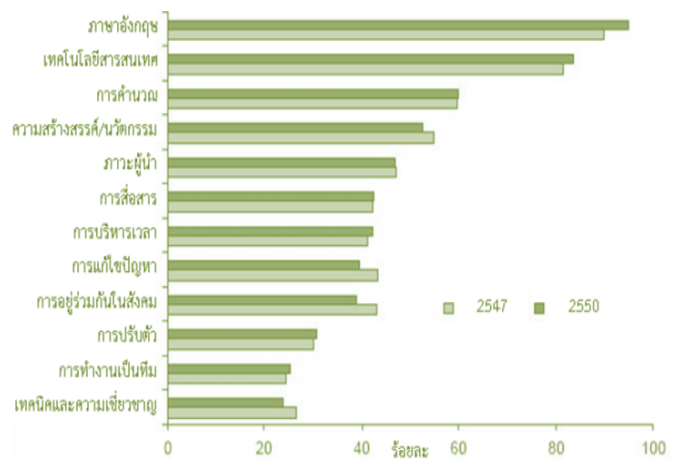
วิชาหลัก	คะแนนเฉลี่ย				
	2552	2553	2554	2555	2556
ประถมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	38.58	31.22	50.04	45.68	45.02
สังคมศึกษา	33.90	47.07	52.22	44.22	38.31
ภาษาอังกฤษ	31.75	20.99	38.37	36.99	33.82
คณิตศาสตร์	35.88	34.85	52.40	35.77	41.95
วิทยาศาสตร์	38.67	41.56	40.82	37.46	37.40
มัธยมศึกษาปีที่ 3					
ภาษาไทย	35.35	42.80	48.11	54.48	44.25
สังคมศึกษา	39.70	40.85	42.73	47.12	39.37
ภาษาอังกฤษ	22.54	16.19	30.49	28.71	30.35
คณิตศาสตร์	26.05	24.18	32.08	26.95	25.45
วิทยาศาสตร์	29.16	29.17	32.19	35.37	37.95
มัธยมศึกษาปีที่ 6					
ภาษาไทย	46.47	42.61	41.88	47.19	49.26
สังคมศึกษา	36.00	46.51	33.39	36.27	33.02
ภาษาอังกฤษ	23.98	19.22	21.80	22.13	25.35
คณิตศาสตร์	28.56	14.99	22.73	22.73	20.48
วิทยาศาสตร์	29.04	30.90	27.90	33.10	30.48

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

▪ **ต้นทุนชีวิตด้านจิตอาสายังอ่อนแอ** ต้นทุนชีวิต¹⁶ เป็นแนวคิดเครื่องมือเชิงบวกที่รวมเอาคุณลักษณะด้านทักษะชีวิต¹⁷ และจิตสำนึกมาไว้ด้วยกันเพื่อสะท้อนถึงคุณลักษณะของเด็กและเยาวชน โดยต้นทุนชีวิตสูงจะแสดงถึงเด็กที่มีทักษะชีวิต มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถปรับตัวและแก้ปัญหาการสื่อสาร ความขัดแย้ง มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้เด็กเห็นคุณค่าในตัวเอง มีความเชื่อมั่น รับผิดชอบต่อสังคมและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

ผลสำรวจสภาวะการณ์ต้นทุนชีวิตในเยาวชนวัย 12-25 ปีทั่วประเทศ ปี 2552 ของ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี และคณะพบว่า ต้นทุนชีวิตของเด็กที่ขาดหายไปที่สำคัญคือ จิตอาสาร้อยละ 34.19 กิจกรรมทางศาสนาร้อยละ 43.81 ชุมชนเห็นคุณค่าร้อยละ 51.61 เล่นกีฬา ร่วมกิจกรรมของชมรมต่างๆ ร้อยละ 59.69 และทำการบ้านทบทวนบทเรียนร้อยละ 59.81 ทั้งนี้ ผลสำรวจต้นทุนชีวิตในกลุ่มเด็กติดยาเสพติดพบว่า เด็กกลุ่มนี้จะมีคะแนนต้นทุนชีวิตต่ำกว่าเด็กทั่วไป ความแตกต่างมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือการยึดมั่นในพฤติกรรมที่ดี (เช่น หลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร บุหรี่ สุรา ยาเสพติดและความรุนแรง) การกล้าปฏิเสธเพื่อนในพฤติกรรมเสี่ยง อยู่ในสถาบันการศึกษาที่เอาใจใส่ สนับสนุนและช่วยเหลือผู้เรียนได้ดี มีเปอร์เซ็นต์ความแตกต่างของคะแนนเท่ากับ 47.0 23.99 และ 23.11 ตามลำดับ การขาดต้นทุนชีวิตสังคมดังกล่าวจะทำให้สังคมขาดความเอื้ออาทร ค่านิยมการทำความดีลดลงและเห็นแก่ตัวมากขึ้น การขาดการเห็นคุณค่าของชุมชนเด็กขาดพื้นที่ในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ รวมทั้งขาดแรงยึดเหนี่ยวทางจิตใจและหันไปยึดเหนี่ยวทางวัตถุมากขึ้น

ร้อยละของสมรรถภาพพื้นฐานของแรงงานไทย ปี 2547 และ 2550

ที่มา: โครงการสำรวจระดับการเพิ่มผลผลิตและบรรยากาศการลงทุนในประเทศไทย โดยธนาคารโลกร่วมกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ปี 2556 ชี้ว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษามีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ลดน้อยลง และมีแนวโน้มว่านักเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่าจะยังมีคะแนนด้านความซื่อสัตย์น้อยกว่านักเรียนที่ยังเล็กกว่า โดยเฉพาะเรื่องการเก็บของได้แล้วไม่คืน การลอกการบ้าน การมั่วสย ทั้งนี้ การที่เด็กในกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่จบมหาวิทยาลัยแล้วมีการคืนเงินเพียงร้อยละ 20 ส่วนหนึ่งก็เป็นการสะท้อนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กและเยาวชน

พัฒนาการจัดการและคุณภาพการศึกษา: โอกาสการเพิ่มศักยภาพเด็กไทย

การพัฒนาศักยภาพเด็กไทยจำเป็นต้องป้องกันออกจากระบบการศึกษาโดยการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กโดยเฉพาะเด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาส เด็กที่ออกนอกระบบการศึกษาแล้วก็ต้องหาช่องทางให้เพิ่มเติมทักษะชีวิตและทักษะพื้นฐาน ขณะเดียวกันเด็กในระบบโรงเรียนก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะเด็กโอกาส และพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา ดังนี้

▪ **การขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อได้รับบริการอย่างทั่วถึง** นอกจากโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาให้กับเด็กทุกคนแล้ว ยังสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ได้แก่ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา การมีพระราชบัญญัติให้เด็กทุกคนไม่ว่าจะมีหลักฐานการเกิดหรือไม่สิทธิเข้าศึกษาในโรงเรียน รวมทั้งการจัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ การอุดหนุนพิเศษให้กับนักเรียนยากจนในพื้นที่ห่างไกล การให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

¹⁶ มีเครื่องมือสำรวจต้นทุนชีวิตเป็นข้อคำถามต้นทุนชีวิตจะสะท้อนถึงคุณลักษณะของเด็กและเยาวชน ใน 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยภายใน (พลังตัวตน) และปัจจัยภายนอก (พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม พลังชุมชน) 48 ตัวชี้วัด

¹⁷ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ให้ความหมาย ทักษะชีวิต ว่าเป็นความสามารถของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยความรู้และเจตคติในการจัดการกับปัญหาต่างๆรอบตัว ในสังคมปัจจุบันและเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ทั้งในเรื่องบทบาทหญิงชาย เพศสัมพันธ์ สารเสพติด สุขภาพ จริยธรรม อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อมชีวิตครอบครัว ตลอดจนปัญหาสังคมด้วยความคิดเชิงเหตุผล ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

▪ **การจัดการศึกษาทางเลือก¹⁸ และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน** เป็นวิธีเพิ่มช่องทางการเข้าถึงทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกที่ดำเนินการอยู่ อาทิ สถานศึกษาจัดการศึกษาตามปรัชญาความเชื่อต่างๆ เช่น โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนสัมมาสิกขา โรงเรียนอมตกุล โรงเรียนทอรัณ โรงเรียนดรุณสิกขาลัย เป็นต้น รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructionism) เป็นวิธีการพัฒนาคนตั้งแต่ปฐมวัยที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างเป็นกัลยาณมิตรได้จนติดเป็นนิสัยใฝ่เรียนรู้ไปตลอดชีวิต สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) โฮมสกูล สถาบันการเรียนรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชน ศูนย์ ชมรม เป็นต้น

▪ พัฒนาคูณภาพการศึกษา

○ **การยกระดับคุณภาพครู** โดยมีโครงการครูมืออาชีพเพื่อคัดกรองและเตรียมความพร้อมผู้เข้าสู่วิชาชีพครู การสร้างระบบครูพี่เลี้ยง การพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาในหลักสูตร “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสะเต็ม¹⁹ ศึกษาในโรงเรียน” การวางแผนผลิตครูในสาขาขาดแคลน เป็นต้น

○ **การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาพัฒนา** ได้แก่ การขยายผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-Library) การพัฒนาระบบสารสนเทศ การจัดการระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการศึกษา ตลอดจนใช้ ICT เป็นเครื่องมือเสริมในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ โดยที่ครูจะต้องอธิบายและชี้แนะ กระตุ้นการคิดต่อยอดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการใช้สื่อดังกล่าว

แม้ว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาจะช่วยให้เด็กได้รับการศึกษารอบคลุมมากขึ้น แต่ยังมีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ต้องออกจากระบบการศึกษาโดยเฉพาะเด็กยากจนในพื้นที่ห่างไกล เด็กเร่ร่อน เด็กที่มีความเปราะบางทางสังคม อาทิ แม่วัยรุ่น เด็กกระทำผิด ฯลฯ ยังถูกกีดกันและไม่ได้รับการยอมรับจากโรงเรียนหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม ตลอดจนความไม่พอเพียงของโรงเรียนสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ รวมถึงความไม่พร้อมของโรงเรียนปกติในการดูแลเด็ก อาทิ เด็กออทิสติก เด็กสมาธิสั้น เด็กที่มีการเรียนรู้บกพร่อง (Learning disorder) รวมถึงผู้พิการหรือเจ็บป่วยทางกายอื่นๆ ฯลฯ ซึ่งต้องการรับการดูแลด้านการศึกษาอย่างเหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อให้สามารถมีโอกาสเรียนได้เต็มตามศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. **การสนับสนุนให้เด็กคงอยู่ในระบบโรงเรียน** โดยมีมาตรการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่เด็กยากจนที่ไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่าย ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจให้กับสถานศึกษาเพื่อเอื้อต่อการเข้าเรียนของเด็กพิการ เด็กที่ด้อยโอกาส เด็กที่ไม่พร้อม เด็กที่ได้รับผลกระทบในสถานการณ์ความขัดแย้ง และเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ ตลอดจนส่งเสริมวัดกรรมการสอนที่หลากหลาย การสอนแบบทวิภาษาเพื่อเข้าถึงเด็กที่ห่างไกลและอยู่จังหวัดชายขอบที่ใช้ภาษาถิ่น

2. **การเพิ่มช่องทางและทางเลือกการศึกษาในกลุ่มเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา** เพื่อให้โอกาสการศึกษาเพิ่มเติมความรู้พื้นฐาน ทักษะชีวิตและอาชีพ โดย

2.1 การสนับสนุนการกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียนหากมีความต้องการ การส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการพัฒนาอาชีพเชิงรุก เช่น การค้นหาสาเหตุ เป้าหมาย และจัดทำข้อมูลระดับจังหวัด เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 การสนับสนุนให้เห็นประโยชน์ของการศึกษาและเพิ่มเติมความรู้โดยเฉพาะเด็กที่ไม่ได้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม การเพิ่มหลักสูตรตามความต้องการของผู้อยู่นอกระบบโรงเรียน

¹⁸ การศึกษาทางเลือกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้ปรัชญาการเรียนรู้อย่างมีความสุขเข้าใจธรรมชาติพัฒนาการและจิตวิทยาเด็ก เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นมนุษย์สร้างความสำเร็จของงานตามศักยภาพ การเรียนรู้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นแนวทางเดียวกัน เพราะผู้เรียนแต่ละคน มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนมีสิทธิที่จะเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองพึงพอใจและมีความสุข ยึดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียนให้แต่ละคนได้แสดงออกได้ค้นพบตัวเอง พบทั้งข้อเด่นและข้อด้อยที่ต้องส่งเสริมและแก้ไขเกิดพัฒนาการในทางพหุวรรณคดีให้โดดเด่นขึ้นมาอย่างมีความสมดุลกับพัฒนาการด้านอื่นๆ จนสามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตน

¹⁹ การจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education: STEM Education) คือ แนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการทำงาน

2.3 การสนับสนุนและพัฒนาระบบให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างระบบโรงเรียนกับโรงเรียนทางเลือกเพื่อสร้างโอกาสให้กับเด็ก การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยจัดทำเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาสาระสามารถเป็นสื่อกลางการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนาห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้การศึกษานอกระบบแพร่หลายและทั่วถึงมากขึ้น

3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.1 การยกระดับคุณภาพครู โดยการผลิตครูแบบระบบปิดเน้นคุณภาพ ขณะที่มีการพัฒนาครูให้มีความรู้อย่างเปิดกว้าง ปรับปรุงแนวทางการประเมินผลครูให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 การพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายและเป็นทางเลือกใหม่ โดยเพิ่มทางเลือกด้านการศึกษาสำหรับนักเรียนมัธยมปลายที่ปัจจุบันมีเพียงสายสามัญเพื่อเตรียมเข้าสู่อุดมศึกษาและสายอาชีพ เช่น หลักสูตรการประกอบอาชีพ และหลักสูตรการเรียนต่อสายสามัญเพื่อเตรียมอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้ออกไปประกอบอาชีพระยะหนึ่งสามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเมื่อมีความพร้อมย่อมจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานได้อีกทางหนึ่ง

3.3 การวางแผนการผลิตเพื่อให้ผู้จบการศึกษามีทักษะที่เหมาะสมกับความต้องการและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยมีการตั้งเป้าหมายในระดับประเทศว่าต้องการให้เด็กในอนาคตเป็นอย่างไร มีความสามารถอย่างไร เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ได้จบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ และมีทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมถึงเชื่อมโยงมาสู่การผลิตครูที่เหมาะสมกับการสอนในด้านนั้นๆ

3.4 การส่งเสริมทักษะการอ่าน²⁰ เพื่อเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้การศึกษาแก่พ่อแม่และผู้ปกครองให้เข้าใจตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งปฏิรูปหลักสูตร วิธีการเรียนการสอนภาษาไทยที่เน้นความสามารถในการอ่านอย่างวิเคราะห์

4. การสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีของเด็กไทย โดยเร่งปลูกฝังค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ วินัย ความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม ปลูกฝังค่านิยมตั้งแต่ปฐมวัย การให้ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่พลเมือง การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเด็ก รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ในสังคม

²⁰ หมายถึง การอ่านทำความเข้าใจ คัดวิเคราะห์และพัฒนาต่อยอดเป็นความรู้เพื่อใช้ในสังคม (OECD)

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)															
องค์ประกอบหลัก	2554				2555				2556				2557		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
1. คุณภาพของคน															
<i>การมีงานทำ</i>															
การมีงานทำ (พันคน) ^{1/}	37,647	38,024	39,317	38,870	38,016	38,583	39,578	39,587	38,516	38,912	39,112	39,087	37,811	37,815	38,421
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.83	0.60	0.66	0.63	0.72	0.86	0.58	0.47	0.72	0.74	0.77	0.65	0.89	1.00	0.84
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	0.83	0.60	0.66	0.63	0.72	0.86	0.58	0.47	0.72	0.74	0.77	0.65	0.89	1.00	0.84
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.46	0.33	0.22	0.37	0.32	0.32	0.25	0.20	0.33	0.33	0.28	0.28	0.49	0.41	0.37
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.19	0.72	0.77	1.04	1.07	1.20	0.81	0.64	1.08	0.81	0.83	0.90	1.15	1.29	1.33
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.91	0.78	0.92	0.60	0.89	0.94	0.74	0.82	0.97	0.83	0.97	0.73	1.14	1.20	0.95
- อาชีวศึกษา	1.36	0.98	0.88	0.88	1.24	1.03	1.12	0.71	0.84	0.72	1.61	1.23	1.37	1.46	0.98
- วิชาชีพชั้นสูง	1.36	1.51	1.58	0.87	1.60	2.28	0.90	0.95	1.16	2.11	1.88	1.35	1.40	1.71	1.20
- มหาวิทยาลัย	1.56	1.05	1.84	1.03	1.32	2.02	1.28	0.80	1.37	1.71	1.88	1.32	1.45	2.12	1.62
การทำงานต่ำระดับ (พันคน)	429	411	278	380	353	380	302	356	394	278	328	346	278	258	245
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)															
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	100.0	100.0	100.0	100.00	100.0	100.0	100.00	100.00	100.00	100.0	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	53.17	53.23	53.39	52.55	52.53	51.79	51.94	51.92	51.32	51.17	51.07	50.84	49.28	48.90	49.11
- มัธยมศึกษาตอนต้น	16.01	16.24	15.77	16.13	15.69	16.01	16.66	16.54	16.29	16.70	16.64	16.73	15.88	16.10	16.23
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	10.47	10.64	10.83	10.62	11.18	11.40	11.13	11.23	11.36	11.38	11.72	11.68	11.45	11.60	11.67
- อาชีวศึกษา	3.52	3.43	3.33	3.51	3.30	3.38	3.34	3.16	3.34	3.24	3.24	3.22	3.50	3.50	3.44
- วิชาชีพชั้นสูง	4.56	4.60	4.59	4.71	4.45	4.66	4.64	4.65	4.66	4.68	4.56	4.57	4.81	4.70	4.63
- มหาวิทยาลัย	12.28	11.87	12.09	12.49	12.85	12.77	12.29	12.49	13.04	12.81	12.77	12.96	15.09	15.20	14.91
สุขภาพ															
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังเร่งด่วน (ราย) ^{2/}															
- หัด	601	681	764	1,110	1,982	1,188	1,221	816	937	793	619	293	348	329	304
- ใช้กาฬหลังแอ่น	8	5	5	4	2	3	1	2	3	3	2	7	4	4	2
- ใช้สมองอกเสบ	177	150	100	145	114	204	175	187	182	187	177	178	145	152	172
- อหิวาตกโรค	36	44	32	169	19	17	6	3	4	1	1	2	2	2	7
- มือ เท้า ปาก	852	3,902	9,328	4,114	4,859	8,024	22,921	9,493	9,624	8,872	17,942	9,415	9,668	19,726	27,486
- บิด	3,816	4,115	3,376	2,967	4,109	3,617	2,858	2,510	2,679	2,708	2,441	1,597	2,310	2,221	2,010
- ปอดอักเสบ	46,308	32,724	54,770	46,174	49,387	37,122	64,638	44,793	55,277	35,374	49,577	43,919	60,441	37,922	55,710
- ฉีหนู	432	640	1,747	1,442	579	932	1,594	1,170	634	626	963	824	393	465	773
- ใช้เลือดออก	7,548	23,597	28,110	10,545	6,362	16,388	28,804	28,039	21,879	52,131	64,734	14,024	4,928	8,204	16,248
- ใช้หัวัดใหญ่	9,978	6,559	34,954	10,621	8,837	6,175	28,611	18,477	17,372	6,084	11,591	8,744	30,929	11,140	15,822
- พิษสุนัขบ้า	-	3	2	2	1	2	1	1	1	3	2	-	2	1	2
2.ความมั่นคงทางสังคม															
<i>ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)^{3/}</i>															
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ-การจราจรทางบก	11.35	11.30	11.17	11.82	11.82	9.76	10.04	11.44	12.35	10.12	9.91	9.77	10.33	10.11	8.36
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	9.81	8.48	8.57	11.59	9.73	9.86	8.37	9.68	9.28	9.45	8.76	8.31	8.69	8.87	8.50
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	18.34	16.02	19.45	22.48	18.23	18.83	18.78	19.16	18.97	18.51	19.36	18.35	17.41	17.58	17.10
- สัดส่วนคดียาเสพติด	126.21	106.26	122.89	166.77	121.75	141.05	134.32	150.7	168.63	169.16	176.05	153.87	134.24	144.09	135.20
<i>การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}</i>															
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	1,971	2,048	2,098	1,305	2,427	2,301	2,751	1,985	1,839	1,482	1,609	1,570	682	2,161	2,115
- บ้าน อาคาร ที่ดิน	786	821	814	506	1,045	856	908	738	758	663	632	676	287	843	541
- สินค้าและบริการ	789	888	840	604	1,030	1,156	1,045	793	759	555	709	608	254	682	1,055
- การโฆษณาต่างๆ	354	332	394	177	369	416	796	431	310	233	244	246	131	621	519
- การขายตรงและตลาดแบบตรง	42	7	50	18	2	1	2	10	12	31	24	40	10	15	-
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	17,689	16,823	15,734	10,996	17,894	16,516	14,010	12,562	10,321	10,314	12,348	8,790	3,410	10,804	12,703

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
1. คุณภาพของคน													
การมีงานทำ													
ผลิตภาพแรงงาน (บาท/คน/ปี) ^{6/}	95,738	97,912	102,484	106,200	109,425	113,675	117,424	117,823	113,033	120,842	119,550	125,792	129,535
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	94.95	96.50	96.96	97.23	97.58	97.96	98.13	98.19	98.13	98.43	98.83	98.81	98.81
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	3.32	2.40	2.16	2.07	1.83	1.51	1.38	1.38	1.49	1.04	0.70	0.70	0.70
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ^{6/} (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	883	783	697	787	754	578	597	508	605	521	383	347	332
สุขภาพ^{8/}													
อัตราการเจ็บป่วย (ต่อประชากรพันคน)	1,783.38	1,809.63	1,845.04	1,798.06	1,878.92	2,079.57	2,292.29	2,436.12	2,639.43	2,816.17	2,947.64	3,116.45	2,916.62
อัตราป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)													
- เนื้องอกร้าย (มะเร็ง)	80.39	98.98	101.67	107.05	114.31	124.38	130.75	134.22	133.05	143.21	153.59	154.49	265.57
- หัวใจ	317.67	391.45	451.45	503.10	530.75	618.20	687.72	749.54	793.03	844.82	935.92	955.07	887.20
- เบาหวาน	277.71	340.95	380.75	444.16	490.53	586.82	650.43	675.74	736.48	792.61	848.77	868.30	1,081.25
- ความดันโลหิต	287.50	340.99	389.83	477.35	544.05	659.57	778.12	860.53	981.48	1058.73	1,187.00	1245.56	1,621.72
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ประสาทหลอน (ต่อประชากรแสนคน)	32.91	38.12	39.33	38.93	42.02	45.62	48.79	47.28	49.77	57.25	64.14	63.30	82.63
ความผิดปกติทางอารมณ์ (สะเพิ่อนอารมณ์) (ต่อประชากรแสนคน)	8.43	12.17	13.41	13.54	14.83	15.86	18.48	20.09	26.46	30.85	33.61	34.89	42.94
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	62.62	66.21	62.45	64.64	59.69	64.89	63.48	60.94	60.86	56.43	60.43	53.65	46.44
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	35.57	33.97	37.13	35.90	37.64	42.41	42.27	45.88	49.00	56.77	60.75	62.35	59.77
ประชากร													
อัตราส่วนภาวะพึงพิง (ร้อยละ) ^{9/}	51.29	50.88	50.46	50.03	49.69	49.26	48.84	48.43	48.11	55.22	55.47	55.83	56.29
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	-	32.44	-	26.76	-	21.94	20.04	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94
การศึกษา													
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}													
- ประถมศึกษา	105.33	105.26	104.83	104.24	104.17	103.47	104.51	104.83	104.00	104.30	103.50	104.00	102.72
- มัธยมศึกษาตอนต้น	86.61	85.65	90.34	92.47	95.45	96.67	96.37	95.62	94.87	98.01	98.43	97.65	96.75
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	59.58	60.79	62.76	63.82	63.80	65.77	67.16	68.14	69.57	71.68	72.18	73.18	75.07
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	42.88	45.42	53.01	52.92	55.60	62.50	61.05	60.47	56.21	46.21	47.18	51.85	46.48
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}													
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}													
- ชาย													
- หญิง													
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}													
- ชาย													
- หญิง													
2. ความมั่นคงทางสังคม													
สถาบันครอบครัว													
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	97.90	97.30	96.00	96.60	98.65	98.50	99.30	98.86	99.70	99.78	99.84	99.53	99.71
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}													
หลักประกันทางสังคม													
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	-	92.47	93.01	95.47	96.25	97.82	98.75	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90	99.87
- ประกันสังคม	-	11.65	12.95	13.34	13.92	14.75	15.35	15.73	15.34	15.60	15.91	15.99	16.56
- สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	6.62	6.44	6.82	6.61	6.51	8.22	8.00	7.90	7.75	7.77	7.69	7.66
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	-	74.20	73.62	75.31	75.37	76.20	74.79	75.06	75.86	75.20	75.28	75.27	74.74
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น													
- สิทธิอื่นๆ	-	-	-	-	0.35	0.36	0.39	0.37	0.37	0.81	1.00	0.95	0.75
- ยังไม่มีสิทธิ์	-	7.53	6.99	4.53	3.75	2.18	1.25	0.84	0.53	0.64	0.05	0.10	0.13
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	17.70	20.57	21.80	22.49	23.43	24.32	24.86	24.65	24.53	25.11	27.07	29.70	31.56
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)													
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	18.70	20.90	22.20	22.20	20.60	20.20	19.80	18.20	16.90	11.90	14.15	11.84	11.29
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{18/}	56.70	60.50	76.40	73.40	73.46	69.30	62.60	52.80	51.40	45.80	39.76	38.85	36.82
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{18/}	105.60	109.70	106.40	110.70	122.00	122.40	115.80	106.00	93.70	88.90	78.88	77.41	77.41
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{18/}	438.90	422.80	196.20	119.80	160.42	176.20	225.00	320.00	371.60	416.40	539.91	565.44	683.55
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด													
ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯทั่วประเทศ ^{4/}	17.22	15.68	15.16	13.83	12.08	11.85	12.92	14.06	13.57	12.62	11.77	19.98	-

องค์ประกอบหลัก	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}													
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	5,687	4,467	5,554	6,586	7,284	5,693	5,898	4,504	6,818	6,574	7,427	9,464	6,509
- บ้าน อาคาร ที่ดิน	3,422	2,068	1,985	2,501	3,425	2,875	2,681	1,758	2,794	2,362	2,927	3,547	2,543
- สินค้าและบริการ	1,775	2,026	2,984	3,103	3,089	2,059	1,937	1,540	2,827	2,835	3,121	4,024	3,112
- การโฆษณาต่างๆ	490	373	585	949	708	673	1,187	892	1,072	1,354	1,257	2,012	787
- การขายตรงและตลาดแบบตรง	-	-	-	33	62	86	93	314	125	23	117	15	67
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	8,368	18,745	22,834	15,682	11,026	12,984	14,599	16,808	34,804	53,341	61,242	60,982	41,773
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน													
พฤติกรรมในการบริโภค													
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	87.36	87.16	-	87.95	-	88.75	87.80	88.40	87.90	88.30	88.40	88.30	88.10
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	12.64	12.84	-	12.05	-	11.25	12.20	11.60	12.10	11.70	11.60	11.70	11.90
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	32.6	-	-	32.7	-	31.5	30.0	-	32.0	-	31.5	-	32.2
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	25.5	-	-	23.0	-	21.9	21.2	-	20.7	-	21.4	-	19.9
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน													
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{21/}	3.0	-	-	2.8	-	-	-	-	2.9	-	-	-	-
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์/วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	1.1	-	-	1.1	-	-	-	-	1.0	-	-	-	-
- การชม/การฟังโทรทัศน์	2.9*	-	-	2.7	-	-	-	-	2.7	-	-	-	-
- การชม/การฟังวิดีโอ ซีดี ดีวีดี วีซีดี	-	-	-	2.3	-	-	-	-	2.5	-	-	-	-
- การฟังรายการวิทยุ	1.4	-	-	1.4	-	-	-	-	1.6	-	-	-	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	1.9	-	-	1.9	-	-	-	-	1.9	-	-	-	-
- การใช้ห้องสมุด	1.0	-	-	0.8	-	-	-	-	0.8	-	-	-	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	3.5	4.8	6.0	7.0	7.1	8.5	9.3	11.0	12.3	13.8	14.8	16.6	18.3
4. สิ่งแวดล้อม													
สารอันตราย^{23/}													
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน)	29.33	33.38	26.9	29.49	32.03	29.34	30.20	29.40	39.64	79.96	70.38	77.50	68.00
จำนวนผู้ป่วยที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	2,933	2,751	2,499	2,717	1,640	1,452	1,586	1,868	1,926	2,306	2,250	1,458	ไม่มีข้อมูล
จำนวนผู้เสียชีวิตที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	15	11	9	10	-	-	1	-	-	-	-	1	ไม่มีข้อมูล
ขยะ													
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	14.10	14.32	14.32	14.58	14.32	14.60	14.72	15.03	15.11	15.16	16.00	24.73	26.77
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.40	3.51	3.41	3.41	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะ ในกทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.36	3.48	3.37	3.41	3.03	3.07	3.11	3.20	3.22	3.20	3.37	3.56	3.63
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	1.68	1.78	1.80	1.81	1.81	1.83	1.85	3.13	3.07	3.16	3.41	3.57	3.3
มลพิษทางอากาศ													
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (24 ชั่วโมง) มกค./ ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{23/}	40.62	49.48	54.80	57.66	40.60	43.35	46.27	47.90	42.50	37.80	38.10	38.20	41.00

หมายเหตุ : * ปี 2544 ข้อมูลรวมการดูโทรทัศน์และวีดีโอ

- ที่มา : 1/ 7/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 2/ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
- 3/ ข้อมูลสถิติศึ่อาญาและอาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ.2553-2583
- ประมวลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 4/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สคบ.ให้บริการนอกเขตดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)
- 6/ ข้อมูล GDP จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 8/ สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข
- ตั้งแต่ ปี 2556 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค
- 9/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.
- 11/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
- 12/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- ข้อมูลปี 2547-2555 จากการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- 13/ ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- 14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- 15/ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข
- 17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย
- 19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 20/ การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544, 2547, 2550 และ 2554 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549 และ 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจขอประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป)
- ทำการสำรวจทุก 2 ปี
- 21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ.2544, 2547 และ 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำการสำรวจทุก 5 ปี
- 22/ ข้อมูลปี 2544-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ.2552-2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตจากสารพิษ ตัวเลขไม่สะท้อนความรุนแรงของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คณะทำงานพิจารณาภัยจากการจัดเก็บ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. 2557. จำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน.
_____. 2557. ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.
- กรมควบคุมมลพิษ. 2556. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2555.
_____. 2557. Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย.
_____. 2557. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2556.
- กรมควบคุมโรค สำนักโรคบาติวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. 2557. สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.
- กรมควบคุมโรค สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กระทรวงสาธารณสุข. 2557. จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตจากเชื้อไวรัสอีโบล่า.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2557. จำนวนผู้ป่วยทางสุขภาพจิตของประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2557. เอกสารการประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับปลัดกระทรวงและเทียบเท่า ครั้งที่ 2/2557.
- กษิตีธร ภูธรอภัย. 2555. รายงานฉบับสมบูรณ์กรอบแนวทางการพัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ของเด็กเยาวชนด้วยโอกาสในประเทศไทย.
- เดลินิวส์ออนไลน์. 2556. ปีมาภัยปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2557. การให้บริการบัตรเครดิตแยกตามประเภทบัตรเครดิต.
_____. 2557. เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน.
_____. 2557. ยอดคงค้างเงินให้สินเชื่อแยกตามประเภทธุรกิจของธนาคาร.
_____. 2557. รายงานการดำเนินงานของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา และรับเรื่องร้องเรียนไตรมาสที่ 2/2557.
_____. 2557. สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ.
- ผู้จัดการออนไลน์. 2557. ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาต้องจับที่ “วาระแห่งชาติ”.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2557. การสำรวจ “พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของประชาชน”.
- ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2556. สถิติคดีจราจรทางบก กรกฎาคม-กันยายน 2556.
_____. 2556. สถิติคดีอาญา กรกฎาคม-กันยายน 2556.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2556. 3G ดัน E-Commerce ปี'56 สู้ยุคโมบายล์ ขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 CURRENT ISSUE ฉบับที่ 238 วันที่ 2 กรกฎาคม 2556.
- สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2557. “รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาผลกระทบของบุรีไฟฟ้าที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทย และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการจากภาครัฐ” เสนอต่อโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง.
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2557. สถิติรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคในระบบคุ้มครองผู้บริโภคแบบเบ็ดเสร็จปีงบประมาณ พ.ศ.2557.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2557. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และบุหรื.
_____. 2557. สรุปสาระสำคัญรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยสองปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11.
_____. 2557. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2557 ของ สคช. การพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย วันศุกร์ที่ 26 กันยายน 2557 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2557. ภารกิจและผลการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). 2556. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2556.
_____. 2556. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2557.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2557. รายงานการติดตามการศึกษาเพื่อปวงชน พ.ศ. 2556.
_____. 2557. รายงานประจำปี 2557.
_____. 2557. สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2555-2556.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.). 2557. สรุปข้อมูลความรู้การประชุมอภิวัฒน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย 6 -8 พฤษภาคม 2557.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร.
_____. 2556. การสำรวจความพิการ พ.ศ. 2555.
_____. 2556. รายงานสรุปผลที่สำคัญการสำรวจสถานภาพพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2556.
_____. 2556. สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553.
- สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2557. ดัชนีราคาผู้บริโภค.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน. 2557. การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว.
- สุริยเดว ทรีปาตี. 2552. การศึกษารายงานสถานการณ์ด้านชีวิตของเยาวชนในสถานศึกษาประเทศไทย. วารสารกฤตวาร 2553.
- หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ. 2556. สื่อนอกแฉนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่เป็น “แลนด์ ออฟ สไมล์” สมคำร่ำลือ. ฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2556.
<http://www.consumerthai.org/main/index.php?option=com.> มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค “วิธีรับมือพวกทวงหนี้จอมโหด”.
- <http://www.manager.co.th/Cyberbiz/ViewNews.aspx?NewsID=9570000101689.> ยุคทอง อีคอมเมิร์ซไทยแซงคู่แข่ง!!.
- <http://www.mcot.net/site/content?id=53fae644be047078828b4577#VENj5iKsWE4.> พาณิชย์เร่งคุมการค้าออนไลน์. สิงหาคม 2557.
- <http://www.mcot.net/site/content?id=53fc7185be047013bb8b4572#VDtH-WeSzt0.> คสช. แก้นั้นนอกระบบจับทุกหน่วยงานร่วมกันแก้ไข.

